

ერთი წლის წინ დაეცა სოხუმი

წერილი პარლამენტს

მე ახლა გამაცნეს ბატონ თემურ ჟორჯოლიანის გამოსვლის შინაარსი. ვფიქრობ, რომ საკითხი დასმულია პრინციპულად და მოითხოვს ასევე პრინციპულ მიდგომას, განხილვას და გადაწყვეტას.

ჩემი ახლანდელი სულიერი მდგომარეობა არ მაძლევს საშუალებას დავესწრო პარლამენტის სხდომას **დღეს**. დღეს მე მივიღებ გადაწყვეტილებას, რომ საქართველოს დელეგაციას გენერალური ანსამბლეს სხდომაზე უხელმძღვანელოს საგარეო საქმეთა მინისტრმა.

მიმაჩნია, რომ ეს დღეები პარლამენტმა უნდა მიუძღვნას გამოსავლის ძებნას შექმნილი კრიზისიდან.

სახელმწიფოს მეთაური უნდა გადადგეს?

ამისთვის არც ქუჩა-ქუჩა სირბილია საჭირო და არც დემონსტრაციები. მთავარია, ქვეყანა არ დარჩეს უპატრონოდ.

მე ამაღამ ვიფიქრებ, ვთხოვ პარლამენტის ყველა წევრს ასევე განსაზღვროს თავისი პოზიცია და ხვალ დილისთვის განვაახლოთ მუშაობა.

მე ხვალ დილით გეანგლებით და გავაკეთებ იმ განცხადებას, რასაც ჩემი სინდისი მიკარნახებს.

ელემენტარული თავმოყვარეობა, პატიოსნება, ადამიანური ნამუსი არ მაძლევს უფლებას ლაფში ამოსვრილი და ამოწუმპული ვტოვებდე პარლამენტის თითქმის ყველა სხდომას.

ეს უნდა დამთავრდეს, ეს **ჯოჯოხეთი უნდა დამთავრდეს**.

პატივისცემით **ელშარდ შევარდნაძე**

27.09.94

დღეს 27 სექტემბერი.

P.S. როგორც სოხუმის დაცემა იყო მუხანათურად ჩაფიქრებული, ასევე მუხანათურადაა დაგეგმილი და დადგმული დღევანდელი პარლამენტის სხდომაც.

ეს ჯოჯოხეთი უნდა დამთავრდეს!

რეპორტაჟი პარლამენტიდან

იხილეთ გვ-3 გვერდი

»სამოქალაქო ომის
საშიშროება აღარ არსებობს«.

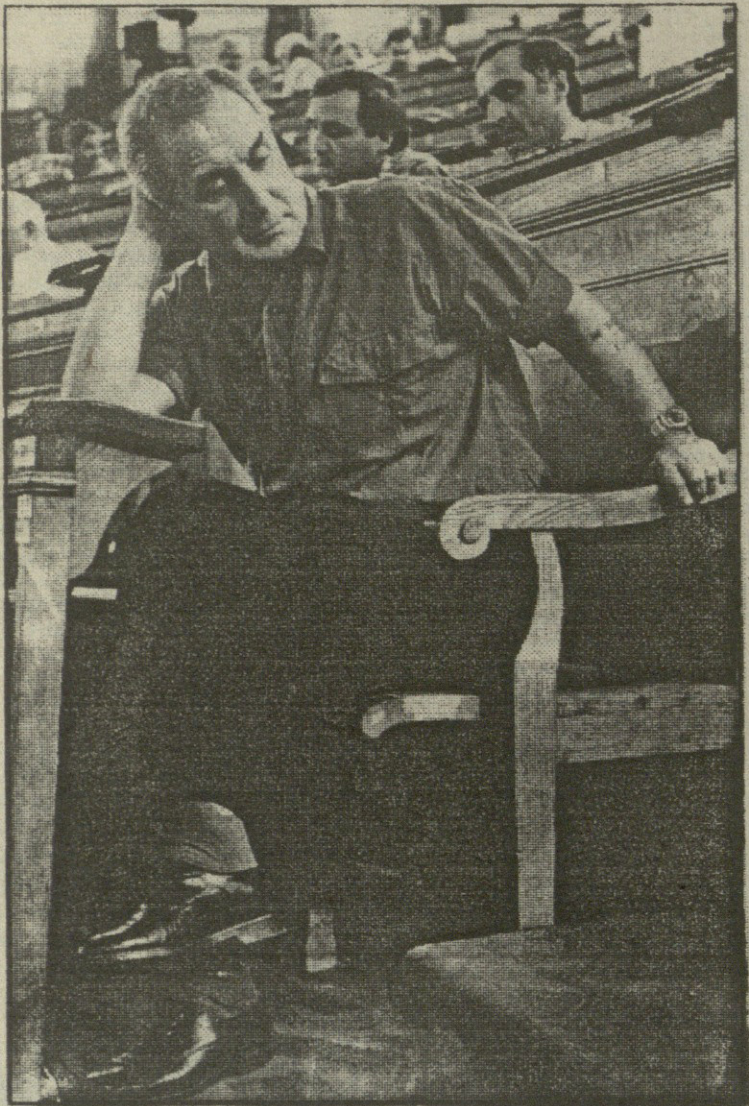
— აცხადებს ჯაბა იოსელიანი

იხილეთ გვ-4 გვერდი

გაუსოფრეს აფსუგეთი!

რად და არც ზნეობრივად ამისათვის მზად
არ არის. შეიძლება ეს მთელი საქმე
პოლიტიკურად ბეცია, კონკრეტულად
ფიურ სტრუქტურებთან აღიარებაში მყოფი.
ხაზინის მაძრველი ადამიანები? სწორედ
ამ ეპითეტებით ამკობენ ერთმანეთს უმნიშ-
ვნელობებიან მშობლებზე მთავართა დეპუ-
ტატები.

3

არიან ის ადამიანები, ვინც პოლიტიკურ კლიმატს ქმნიან მთელს მსოფლიოში. ამის გამოხატულებად დანაშაულია.

ვიმეორებ, შევარდნაძეზე არაკითარი გავლენა არა მაქვს. საერთოდ, არავის არა მაქვს გავლენა. ყველაზე დიდი, შეიძლება, რომელიმე მხედრობის მალაქის გამგის მოადგილედ მოვაწყო — გამგედაც ვერ ვაწყო. რატომ არ უნდა დავესმარო ამ ნაომარ ბიჭებს?

დღეს ჩემთან ერთი დაღუპული მხედრობის ქვრივი მოვიდა. მას სამი ბავშვი ჰყავს. არ უნდა ვუშვო სამსახური?

პოლიციაში ინსპექტორზე ზემოთ არ შემიძლია კაცის მოწვობა. ზოგჯერ ამხელე უარს მეუბნებიან ნასამართლევი. ვისი ნასამართლევი? კომუნისტური საზოგადოების უფლებიან ამ ამბავს. ეს ნასამართლევი იმით არ სჯობია, ვინც წლების მანძილზე გაუგებდურებულ მორფინისტებს ართმევდნ ქრთამს. ჩემი ბიჭები, რომლებმაც

პოლიტიკური პარტია, ისევ კომუნისტური ვარიანტითა — მაგათ რაიკომის და გენერალური მდივნის, სხდომებისა და კამპანიების გარეშე ცხოვრება არ შეუძლიათ.

— თქვენ ხელმძღვანელობდით „მხედრობის“, რომელიც დღეს აღარ არსებობს და მის ბაზაზე შეიქმნა მსგავსი კორპუსი. თვისობრივად რა განსხვავებაა ამ ორ სტრუქტურას შორის?

— დღეს „მხედრობის“ აღარ არსებობს, არის მსგავსი კორპუსი. თავიდან „მხედრობის“ თორმეტკაციანი საბჭო ხელმძღვანელობდა, ყველა თანაბარი ვიყავით. მაგალითად, ბრძოლაში მეთაური ის იყო, ვინც ადგილმდებარეობას კარგად იცნობდა ან იმ რაიონის მაცხოვრებელი იყო. „მხედრობის“ ძლიერების მთავარი საფუძველი იყო მეგობრობა. ბრძოლაში ვინ მიატოვებდა მეგობარს და გაიქცეოდა?

ჩვენ პოლიციაში არ ვერეოდით და წაქეზულს არ ვურტყამდით.

იძლება, რომ იგი გადაიქცეს კლასიკურ მავალი — მავალი კლასიკური სტრუქტურით — საჭიკიტოდ. მე მაგალითად, ყველაზე დიდ მავალ მამანია შინაგან საქმეთა სამინისტროს. ისინი არღვევენ ყველა კანონს. როგორ ფიქრობთ, რამდენი პროცენტი არ იღებს შინაგან საქმეთა სამინისტროში ქრთამს? აი, ესაა მავალი. რატომ ვგუგუებით ამას?! რეკლამით არ არის მავალი. მხედრობის არ აქვს პოლიტიკური ძალაუფლების პრეტენზია. ჩვენ გვინდოდა, დემოკრატიის გამარჯვების შემდეგ დავრჩენილიყავით როგორც კარაბინიერები, მაგრამ არაფერი გამოვიდა. მაშველთა კორპუსს, საც კი არ აძლევდნ იარაღის ტარების უფლებას. მხედრობის სახელით ვაპირებდით თხუთმეტკაციან რაიონის ჯარის შექმნას. ეს უნდა ყოფილიყო ჯარი, მაშველთა კორპუსიც და შინაგანი ჯარის მაგვარიც. საქართველოს სად აქვს შესაძლებლობა ცალკეულ პქონდებს ეს ყველაფერი?! საქართველოში მხოლოდ პოლიციელი ორმოცდაათი ათასია. იქ პროკურატურა და კიდევ ათასი მაკონტროლებელი ორგანო. ეს რა პოლიციური სახელმწიფოა?

— გაერცხლებულია აზრი, რომ მხედრობის მოსდის წილი თითქმის ყველა საწარმოდან, რომ საქართველოში მხედრობის გარეშე არ შეიძლება ბენზინის შემოტანა და ა.შ.

— მე ამის შესახებ არაფერი ვიცი. ამას წინათ პარტიებმა გაავრცელეს ჭორი, თითქმის ჩემი შვილი განაგებს ბენზინის საქმეს. ვკითხე და მიპასუხა — სადაც ჩემი ბენზინი ნახონ, წაიღონ. მიწუქნაო. მეც იფიქრე გეტყვი. შესაძლებელია, ვიღაც მართლაც ზის სადმე წილში; ვიღაც მხედრობის „მერსედესი“ ყვოლდაც. აი, ვფიქრობ დღის. აბა, ახლა ჯანაგირით ვინ ცხოვრობს? ყველა თავისით მოუძლავს ფულს.

— ბატონო ჯაბა, ეს უფრო ერთ ადგილას ხომ არ იტყვით, აქვენი ცესტრის არსებობა მსგავსი პრობლემა წარმოადგენს.

— გამორიცხულია, მაშველთა კორპუსი იღებს მხოლოდ შემოსურულ ფულს, რომელსაც კარგა ხანია აღარ იძლევიან.

— და ბოლოს, ტელევიზიასთან შშირად თანამშრომლობით, ხრდი პრესას ნაკლებად სწყალობთ. რა აზრის ხართ ქართულ პრესაზე?

— ძალიან მარტივია, უბრალოდ ხისმეგობრობა. გაბორტყებულია პროვინციულია.

— თქვენ რომელ გაზეთს კითხულობთ?

— გაზეთს მომიტანენ ხოლმე და მეუბნებიან: აი, რაღაც ცუდი დაწერესო. წავიკითხავ. ვკითხულობ სერიოზულ საინტერესო სტატიებსაც. დანარჩენისთვის დრო არ მქონება.

ესაუბრა

პასილ მაღლაფერიძე

ჯაბა იოსელიანი:

„სამოქალაქო ომის საშიშროება აღარ არსებობს“

— ბატონო ჯაბა, როგორ აფასებთ საქართველოში შექმნილ პოლიტიკურ ვითარებას?

— შარშანდელთან შედარებით, უკეთესი ვითარებაა. სამოქალაქო ომი დამთავრდა. შეიძლება ითქვას, რომ ახალი სამოქალაქო ომის საშიშროება აღარ არსებობს. თუ ვინმე ეცდებოდა მდგომარეობის გამწვავებას, მას თვითონ ხალხი მოუვლავს.

არსებობს სოციალური აფეთქების საფრთხე, მაგრამ ხალხმა უნდა იცოდეს, რომ ეს მათ მდგომარეობას მხოლოდ გააუარესებს. რევოლუციები დღეს ვერ გვიშველის, უკეთეს მომავალს მხოლოდ მოთმინებით და შრომით მიგვაწევს.

ამ ხნის მანძილზე ჩვენ არაფერი შეგვქმნია და ჰუმანიტარული დახმარების ხარჯზე ვცხოვრობთ. ცხადია, დიდხანს ასე გაგრძელდება აღარ შეიძლება. ვალდებულებები ცდილობენ სოციალური გაჭირვების პოლიტიკური მიზნებისათვის გამოყენებას. ავრცელებენ ხმებს, თითქმის შევარდნაძემ განზრახ გააძვირა პური და ხალხს აწიშნიდნენ. მათ ხალხის გაბრწყინება და ამ გზით ხელისუფლებაში მოსვლა სურს. შევარდ-

ნაძეს, რაც შეიძლო, შეშოიქნია. მაგრამ შინაურ მღვდელს შენდობა არა აქვს — ნათქვამია.

— ხშირად უთქვამთ, რომ შევარდნაძე ეილაცის გავლენის ქვეშაა, მაგრამ კონკრეტულად არავინ ამბობს, ვინ არის ის „ეილაც“.

— პირადად მე მეორია, რომ თქვენ გავლენისმომცემი.

— ნეტავ, ჩემი გავლენის ქვეშ იყოს!

ჯერ ერთი: შევარდნაძე ის კაცი არ არის, რომ ვინმეს გავლენის ქვეშ მოქცეს. მან ზუსტად იცის, რაც უნდა და ცდილობს, თავისი გაიტანოს. იქნებ ეს მისი ნაკლიც იყოს, რა გავლენაზეა საუბარი — მე ხომ არავითარი თანამდებობა არ მიჭირავს. კომისიის წევრი ვარ და, როგორც ყველას, ერთი ხმა მაქვს.

შევარდნაძე რომ ჩამოვიყვანე, ჩემი ადგილი დაკუთმე და მე მის მოადგილედ დავრჩი. სხვა რამ რომ მდომოდა, ხელს შევუშლიდი მის ჩამოსვლას. ჩქარა გარდა შევარდნაძეს გერაცის ჩამოყვანა. ბევრი ეწინააღმდეგებოდა მის დაბრუნებას. არადა, უფუნური უნდა იყო, ოქროს ზოდი წინ გედოს, გაიარო და არ აიღო. მას უზარმაზარი კავშირები აქვს. მისი მეგობრები

იომეს და სისხლი დაღვარეს. არ სჯობია მაგათ? მერე რა, რომ რაღაც არ იციან და ნასამართლევი არიან ჩხუბზე ან, დაგუშაოთ. გაჩაღდება ვინც ყოველდღე უიფოდ ყანადობს. არაფრით სჯობია ნასამართლევი მხედრობის.

ამბობენ, რომ 8-10 წლის პარტიზობა მსგავსაა. ვსადა იარაღს უმეცნიარი. გამოდის, რომ 16 წლის ბავშვს თუ იარაღს უმეცნი, 8 წლით უნდა ნასკა. შედეგად ხომ 24 წლის გაჩაღს მიყვლება?!

— ცნობილია, რომ თქვენ კრიტიკული დამოკიდებულება გაქვთ პოლიტიკური პარტიების მიმართ. არსებობს თუ არა პოლიტიკური ორგანიზაცია, რომელსაც, ასე თუ ისე, სიმპათიით უყურებთ?

— ასეთი პარტია არ არსებობს. ჩვენ ამის არც კულტურა გვაქვს და არც ტრადიცია.

— არც მოქალაქეთა კავშირი?

— არა, რასაკვირველია. ის ახლა პარტიად ყალიბდება. სხვათაშორის, მე ამ ორგანიზაციის შექმნის ერთ-ერთი ინიციატორი ვიყავი. შევარდნაძეზე ადრე მე მოხიფეს ხელმძღვანელობა. მაშინ მიმანდო, რომ ეს საზოგადოება უნდა ყოფილიყო და არა —

როგორ ფიქრობთ, დღეს რატომ შემოვიდა ადამიანები მსგავსი კორპუსში?

— ალბათ, უფრო მატერიალური თვალსაზრისით.

— საზოგადოების გარკვეულ ნაწილს მხედრობის მიმართ უარყოფითი დამოკიდებულება წარმოადგენს. მაგალითად, რომ ბევრი მხედრობის მიმართ სახელს გეტყვით. მაგრამ საინტერესოა, რამდენი სხვადასხვა ადამიანია ამ შემთხვევაში ადამიანების თავიდან მოსაცილებლად?

— ეს კარგი მოთხოვნაა, რომ მხედრობის მხედრობის უნდა იყვნენ. მაგრამ არ არიან. მხედრობის მხედრობა რომ ეილაც გადახოს, ერთი ამბავი ატყდება. სხვა ხუთ კაცს მოკლავს და ვითომ არაფერი. ბუნებრივია, კონსერვატორიაში ვოლინოებით დადიან, ჩვენი ბიჭები კი — ავტომატებით. ჩვენ ისეთივე ადამიანები ვართ, როგორც სხვები. რა, კონსერვატორიაში არ ხდება დანაშაული?

— ისრაელში ჯარისკაცს ხელისგულზე ატარებენ, ჩვენთან კი საარსებო პირობები ვერ ვუქმნით.

— ბატონო ჯაბა, მხედრობის, რომელიც ეფუძნება ძმობას და მეგობრობას, შეიარაღებულია, ხომ შე-

პოლიტიკა

როდის გვექნება კონსტიტუცია?

სახელმწიფო საკონსტიტუციო კომისია შეიქმნა პარლამენტის მიერ 1993 წლის თებერვალ-მარტში. მას დაევალა 1921 წლის კონსტიტუციის საფუძველზე ახალი რედაქციის შემუშავება. კომისიას თავმჯდომარეობს სახელმწიფოს მეთაური ედუარდ შევარდნაძე, მისი მოადგილეები არიან გივი ინწიკრელი და ვახტანგ ხმალაძე. კომისიის სამდივნოს ხელმძღვანელია ავთო დემეტრაშვილი. გვეგვის მიხედვით, საკონსტიტუციო კომისიას პროექტი ჯერ კიდევ ერთი წლის წინ უნდა შეეტანა პარლამენტში. მუშაობა საგრძნობლად გააჭიანურდა. ხელისუფლების ხან საქართველოში შექმნილი რთული პოლიტიკური ვითარება და ომი, ხანაც საქმეზე მალდა დაყენებული პარტიული და

პიროვნული დაპირისპირება თუ სახელმწიფოს მეთაურის კონსტიტუციისადმი მოუცლელობა იყო.

ამ ხნის განმავლობაში საკონსტიტუციო კომისიაში განსახილველად შევიდა 6 პროექტი, რომელთა ავტორები არიან: რესპუბლიკური პარტია; საკონსტიტუციო კომისიის სამდივნო; თსუ საერთაშორისო სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ახალგაზრდა კონსტიტუციონალისტთა ჯგუფი; სახალხო ფრონტთან არსებული ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია; ორგანიზაცია „ხმა ერისა“; ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტია. გარდა პროექტთა ავტორების მრავალსახეობისა, თავად კომისია 120 წევრისაგან შედგებოდა. ცხადია, უამ-

რავი არაერთგვაროვანი აზრისა თუ შეხედულების შეთანხმება ძალზე რთულია, თუმცა კი, ყველას სურვილია, რომ პარლამენტის წინაშე ერთიანი პროექტით წარდგენს.

ორიოდე თვის წინ, პროექტების შეჯერებაზე მუშაობა უკვე დაწყებული იყო, როდესაც მოქალაქეთა კავშირმა კომისიაში საკუთარი პროექტი წარადგინა. მოქალაქეთა კავშირი ითხოვს კონსტიტუციის შეჯერებულ პროექტს ალტერნატიული სახით თან დაერთოს ცალკეული დებულებები მათი პროექტიდან. ამის წინააღმდეგ წავიდნენ „რესპუბლიკელები“. მათ მიანიათ, რომ პროექტის შეჯერებულ ვარიანტზე დათანხმება ისედაც კომპრომისი იყო და ამჯერად „მოქალაქეთა“ დებულებების

პროექტის ალტერნატიული სახით წარმოდგენა უკვე ძალზე დიდ დამოუბებზე წასვლას ნიშნავს. ასეთ შემთხვევაში თავიანთ პროექტს „რესპუბლიკელები“ ცალკე წარმოადგენენ. ეს საკითხი კომისიაში ჯერჯერობით გადაწყვეტილი არ არის.

შეჯერებულ ვარიანტს საფუძველად სამი პროექტი დაედო — რესპუბლიკური პარტიის, კომისიის სამდივნოს და თსუ საერთაშორისო სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ახალგაზრდა კონსტიტუციონალისტთა ჯგუფის მიერ მომზადებული პროექტები. თუმცა, ზოგიერთი ფრაგმენტი სხვა პროექტებიდანაც არის გამოყენებული. ყველა საკითხზე სრული შეთანხმება ვერც ამჯერად მოხერხდა და ამიტომ თავად შეჯერებულ პროექტში ზოგიერთი დებულება რამდენ

დასასრული მმ-5 გვერდი

როდის გვექნება კონსტიტუცია?

მე-4 გვერდიდან

ნიმე ვარიანტად არის წარმოდგენილი. ამის მიუხედავად, კონსტიტუციაზე მომუშავეთა სურვილია, პროექტი საბოლოოდ შეთანხმებული წარუდგინონ პარლამენტს და პრობლემები გადაჭრან თავად — ნაწილი სარედაქციო ჯგუფში, ნაწილი კომისიაში.

საკონსტიტუციო კომისიის თავმჯდომარის ედუარდ შევარდნაძის სურვილია კონსტიტუციის პროექტი მიმდინარე წლის დეკემბერში წარდგეს საყოველთაო სახალხო განხილვისათვის, რასაც უნდა მოყვეს პარლამენტის მიერ განხილვა და მისივე გადაწყვეტილებით პროექტის საყოველთაო კენჭისყრით მიღებისათვის რეფერენდუმზე გატანა.

დღეისათვის აფხაზეთსა და ოსეთზე საქართველოს იურისდიქცია არ ვრცელდება. ასეთ პირობებში რეფერენდუმის გამართვა მთლად მისაღები ფორმა არ უნდა იყოს. ამ მოტივით ზოგიერთი პარტია საერთოდ წინააღმდეგია კონსტიტუციის მიღებას. შესარჩევია პერიოდი, როდესაც აფხაზეთშიც და ოსეთშიც რეფერენდუმის ჩატარება შესაძლებელი იქნება, რის გამოც, შესაძლებელია, კონსტიტუციის მიღება ერთობ გაჭიანურდეს.

კონსტიტუციის შეფერხებული პროექტის მიხედვით, საქართველო მართვა-გამგეობის ფორმით არის რესპუბლიკა, სახელმწიფო წყობილების ფორმის მიხედვით კი — უნიტარული სახელმწიფო უდიდესი დეცენტრალიზებით. პროექტში სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების მოწყობა იტალიურ-ფრანგული მოდელის სახით არის წარმოდგენილი. პარლამენტი ორპალატიანია. საკანონმდებლო საქმიანოაში წამყვანია ქვედა პალატა, ანუ რესპუბლიკის საბჭო, რომელიც შედგება პროპორციული სისტემით 4 წლის ვადით არჩეული 120 დეპუტატისაგან. ზედა პალატა, ანუ სენატი აირჩევა 6 წლის ვადით, მაჟორიტარული წესით, მხარეებში ადგილობრივი თვითმმართველობითი ორგანოების წევრთა მიერ. ყოველი მხარე აირჩევს 4-4 დეპუტატს; აფხაზეთს, აჭარას და თბილისს ემატება კიდევ 4-4 დეპუტატი. პროექტის მიხედვით, რესპუბლიკის პრეზიდენტი არის სახელმწიფოს მეთაური, რომელსაც უნდა ჰქონდეს სახელმწიფო ორგანოთა მარეგულირებელი ინსტიტუტის ფუნქცია. პრეზიდენტის არჩევის წესი 4 ვარიანტად არის წარმოდგენილი. სხვადასხვა ვარიანტებია, აგრეთვე, პრეზიდენტის ასაკთან დაკავშირებითაც — ქვედა ზღვარი მერყეობს 35-დან 45 წლამდე.

პროექტში გამოყენებულია მთავრობის შექმნის სამარლამენტო წესი: აღმასრულებელ ხელისუფლებას ხელმძღვანელობს მთავრობა და პრემიერ-მინისტრი, რომელსაც პრეზიდენტის წარდგენით ამტკიცებს პარლამენტის რესპუბლიკის საბჭო. პრემიერმა ერთ კვირაში უნდა ჩამოაყალიბოს მინისტრთა კაბინეტი, რომელსაც შემდგომ, პრეზიდენტის წარდგინებით, პარლამენტმა უნდა გამოუცხადოს ნდობა.

ტერიტორიულ-ადმინისტრ-

აციული მოწყობა იტალიურ-გერმანური მოდელის სახით არის წარმოდგენილი. გვაქვს სამხარეო დაყოფა. მხარეები ჯერ განსაზღვრული არ არის, თუმცა, მათი რაოდენობა ცამეტს არ უნდა აღემატებოდეს. ადმინისტრაციული ერთეულებია — სოფელი, თემი, დაბა, ქალაქი, რეგიონი, მხარე. ადგილობრივი თვითმმართველობა გამოყვანილია სახელმწიფო მმართველობის სფეროდან და მინიჭებული აქვს მაქსიმალური თავისუფლება ადგილობრივ საკითხთა გადაწყვეტაში.

აფხაზეთსა და აჭარას შედარებით მაღალი სტატუსი ეკუთვნება. მოქმედი ფორმულა, რომელიც საშუალებას გვაძლევს კანონმდებლობის გზით მოვანერვიოთ ურთიერთობები აფხაზეთთან და ოსეთთან (თუკი, რა თქმა უნდა, ისინი კონსტიტუციის მიერ შეთავაზებულ ამ ფორმულას დათანხმდებიან).

ფორმულის მიხედვით, აფხაზეთი და აჭარა კონსტიტუციისა და კანონის ფარგლებში ავტონომიურად განაგებენ სახელმწიფო საქმეებს.

აფხაზეთის სამართლებრივი მდგომარეობა, ტერიტორიული მოწყობა, სახელმწიფო ორგანოთა შექმნის წესი და უფლება მოსილება განისაზღვრება აფხაზეთის ძირითადი კანონით, რომელსაც შეიმუშავენ აფხაზეთის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანო. შემდგომ მას იღებს საქართველოს პარლამენტი და საყოველთაო კენჭისყრით ამტკიცებს აფხაზეთის მოსახლეობა.

ცხინვალის რეგიონში მცხოვრებ საქართველოს მოქალაქეთა ავტონომიური თვითმმართველობის ფარგლებსა და გარანტიებს განსაზღვრავს ორგანული კანონი, რომლის მისაღებად საკმარისი უნდა იქნება რეგიონიდან არჩეულ სენატორთა თანხმობა.

კონსტიტუციის პროექტის შემუშავებაში და საკონსტიტუციო კომისიის საქმიანობაში დიდად დაგვეხმარენ უცხოელი სამართალმცოდნეები, რომელნიც ძლიერ გაკვირვებულნი არიან კონსტიტუციისადმი ჩვენი უპასუხისმგებლო დამოკიდებულებით.

საკითხავია, მიიღებს თუ არა პარლამენტი კონსტიტუციის ამ პროექტს? მას შეეჯერებული ვარიანტი კი პქვია, მაგრამ არ არის შეთანხმებული არც კომისიის წევრებსა და არც პოლიტიკურ პარტიებს შორის. საკონსტიტუციო კომისიის სამდივნოს ხელმძღვანელის, ავთო დემეტრაშვილის თქმით, შეტკობპრომისზე წასვლა შეუძლებელი იყო. პროექტში შენარჩუნებულია ერთდროულად ძლიერი პრეზიდენტი, ძლიერი პარლამენტი, ახლებური სასამართლო მოწყობა და ეფექტიანი თვითმმართველობაც.

კონსტიტუციის მიღება შეტად საშური საქმეა, რადგან იგი არამხოლოდ სახელმწიფოებრიობის ატრიბუტია. კონსტიტუციით შეიქმნება კანონმდებლობითი ბაზა, რომელიც მოაგვარებს სამართლებრივ ქაოსსა და უწყვეტ რიგობას, დიდ როლს ითამაშებს აფხაზეთის და ოსეთის პრობლემების გადაწყვეტაში.

თეა რუსიტაშვილი

აფხაზეთის პოლიტიკური სტატუსი საქართველოს შემადგენლობაში

XX საუკუნე

1917, 10 მარტი

შეიქმნა რუსეთის დროებითი მთავრობის სოხუმის მხარის საზოგადოებრივი უსაფრთხოების საბჭო, რომელსაც სათავეში ჩაუდგა თავადი ა. შერევაშიძე (ჩანბა).

1917, 8 ნოემბერი

სოხუმში გამართულ აფხაზი ხალხის ყრილობაზე შეიქმნა აფხაზეთის სახალხო საბჭო, მიიღეს „აფხაზი ხალხის ყრილობის დეკლარაცია“, სადაც დაისახა ამოცანა „აფხაზი ხალხის თვითგამორკვევის“ და „აფხაზეთის სახალხო საბჭოს კონსტიტუციის“ შექმნის შესახებ.

1918, 17-22 ივნისი

გენერალ მაზნიაშვილის არმია შევიდა აფხაზეთში და დაიკავა შავი ზღვის სანაპირო სოფიდან ტუაფსემდე.

1918, 12-13 სექტემბერი

აფხაზეთის სახალხო საბჭოს დელეგაციამ თხოვნით მიმართა რუსეთის მოხალისეთა არმიას (ყუბანის კახკთა ფორმირების მეთაურს გენერალ მაღლესკივს). „გაეთავისუფლებინათ აფხაზეთი საქართველოს სამხედრო ჩარევისაგან“.

1918, 9-10 ოქტომბერი

საქართველოს მთავრობამ, აფხაზეთის საქართველოსაგან მოწყვეტის მიზნით სახელმწიფო გადატრიალების მცდელობისათვის, დაშალა აფხაზეთის სახალხო საბჭო; რუსეთის მოხალისეთა არმიასთან კავშირის მქონელები შეთქმულები დააპატიმრეს.

1919, იანვარი

გენერალ დენიკინის მოხალისეთა არმიამ პრეტენზია განაცხადა აფხაზეთზე, როგორც „ერთიანი, განუყოფელი რუსეთის“ ნაწილზე და დაიწყო დაშქრობა სოხუმის ასაღებად. საქართველოს არმიამ მტერი უშუაღო.

1919, 18-22 მარტი

დემოკრატიულ საწყისებზე ახლადარჩეულმა აფხაზეთის სახალხო საბჭომ პირველ სხდომაზე მიიღო დამდგენილება იმის შესახებ, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შემადგენლობაში აფხაზეთი ავტონომიური ერთეულია.

1920, 11-15 აპრილი

კრასნოდარში გამართა ყუბან-შავიზღვისპირეთის მშრომელ მთიელთა I ყრილობა, რომლის მუშაობაშიც აქტიურად მონაწილეობდნენ აფხაზი ბულშევიკები ემემა, ნლაკობა და სხვები.

1921, 21 თებერვალი

საქართველოს დამფუძნებელმა კრებამ მიიღო საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის კონსტიტუცია და დაამტკიცა დებულება საქართველოს შემადგენლობაში აფხაზეთის ავტონომიის შესახებ.

1921, 4 მარტი

აფხაზეთში დამყარდა საბჭოთა ხელისუფლება.

1921, 31 მარტი

ოფიციალურად გამოცხადდა აფხაზეთის სსრ.

1921, 16 დეკემბერი

საბჭოთა საქართველომ და საბჭოთა აფხაზეთმა ხელი მოაწერეს „განსაკუთრებულ საშოკავშირო ხელშეკრულებას“, რომელმაც ფაქტურად გააერთიანა ორი რესპუბლიკის ტერიტორია.

1921, თებერვალი

აფხაზეთის საბჭოების I ყრილობამ დაამტკიცა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან აფხაზეთის სახელმწიფოებრივი გაერთიანება.

1925

მიიღეს საქართველოს სსრ კონსტიტუცია, რომელშიც აღნიშნულია აფხაზეთის სსრ-ს საქართველოს სსრ-ში შესვლა 1921 წლის 16 დეკემბრის ხელშეკრულების საფუძველზე.

მიიღეს აფხაზეთის სსრ-ს კონსტიტუცია.

1930, აპრილი

სსრ-ს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის III სესიაზე მიიღეს გადაწყვეტილება „სახელმწიფოებრივი“ აფხაზეთის სსრ-ს საქართველოს სსრ-ს შემადგენლობაში ავტონომიურ რესპუბლიკად გარდაქმნის შესახებ.

1931, 11 თებერვალი

საქართველოს სსრ-ს და აფხაზეთის სსრ-ს საბჭოების VI ყრილობებმა მიიღეს გადაწყვეტილება საქართველოს შემადგენლობაში მყოფი „სახელმწიფოებრივი“ აფხაზეთის სსრ-ს საქართველოს სსრ-ს შემადგენლობაში აფხაზეთის ავტონომიურ საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკად გარდაქმნის შესახებ.

1931, 18-26 თებერვალი

გუდაუთის რაიონის სოფელ ღურფში გამართულ მრავალდღიან მიტინგზე აფხაზებმა პროტესტი განაცხადეს საბჭოების VI ყრილობის გადაწყვეტილების გამო და უნდობლობა გამოუცხადეს აფხაზეთის ხელმძღვანელობას.

1936, 28 დეკემბერი

თბილისში მოულოდნელად გარდაიცვალა აფხაზეთის ასსრ-ს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარე ნესტორ ლაკობა.

1937-1938

პოლიტიკური რეპრესიების შედეგად აფხაზეთში არასრული მონაცემებით დახვრიტეს 748 ადამიანი.

1957

აფხაზეთის ინტელიგენციის ერთმა ნაწილმა პირველად მიმართა წერილით სსრ-ს ცენტრალურ ორგანოებს, სადაც მოითხოვდა აფხაზეთის ასსრ-ს რსფსრ-ს იურისდიქციაში შეყვანას.

1967

აფხაზეთის საზოგადოების მეორე მიმართვა სკკპ ცენტრალურ კომიტეტს აფხაზეთის საქართველოს სსრ-ს შემადგენლობიდან გამოყვანის შესახებ.

1978

სსრ-ს ახალი კონსტიტუციის მიღების დროს კვლავ დაისვა საკითხი აფხაზეთის რსფსრ-ს შემადგენლობაში შეყვანის და მისთვის „საქართველოს სსრ-დან თავისუფალი გასვლის“ უფლების მინიჭების შესახებ.

1988, 17 ივნისი

სკკპ XIX საკავშირო კონფერენციის პრეზიდიუმში გაიგზავნა „აფხაზური წერილი“, რომლის ავტორები ითხოვდნენ აფხაზეთის სახელმწიფოებრივი სტატუსის შეცვლას. აფხაზეთი ავტონომიური რესპუბლიკის ნაცვლად „მოკავშირე“ რესპუბლიკა უნდა გამხდარიყო.

1988

შეიქმნა აფხაზეთის სახალხო ფორუმი „აიდგილარა“.

1989, 18 მარტი

„აიდგილარას“ მიერ გუდაუთის რაიონის სოფელ ლიხნში გამართული საპქცირებული მიტინგის მონაწილეებმა მიიღეს მიმართვა მხიველ გორბაჩოვისადმი. მიტინგის მონაწილენი ითხოვდნენ აფხაზეთისათვის მოკავშირე რესპუბლიკის სტატუსის მინიჭებას და აფხაზეთში ცენტრიდან „განსაკუთრებული მართვის“ რეჟიმის შემოღებას.

1989, 15-18 ივლისი

სოხუმში „აიდგილარას“ ბოვეიკებმა შეძლეს შეიარაღებული შეტაკების პროვოცირება. დაიღუპა 17 ადამიანი (11 ქართველი, 5 აფხაზი, 1 ბერძენი).

1989, 25-26 აპრილი

სოხუმში გამართა კავკასიულ ხალხთა I ყრილობა, შეიქმნა კავკასიის მთიელ ხალხთა ასამბლეა, რომლის მიზანიც გახლდათ კავკასიის მთიელთა რესპუბლიკის კვლავშექმნა. დედაქალაქად გამოცხადდებოდა სოხუმი.

1990, 31 მაისი

სოხუმში გამართული კავკასიის მთიელ ხალხთა ოცდაათათასიანი მიტინგი მოითხოვს აფხაზეთის საქართველოს შემადგენლობიდან გასვლას.

1990, 25 აპრილი

აფხაზეთის ასსრ უმაღლესმა საბჭომ მიიღო „აფხაზეთის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტის დეკლარაცია“.

1991, 9 ივლისი

აფხაზეთში მიიღეს ახალი საარჩევნო კანონი, რომლის მიხედვითაც ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობის აფხაზეთა უმცირესობას (17 პროცენტი) აფხაზეთის უმაღლეს საბჭოში 65 ადგილიდან გარანტირებული აქვს — 28.

1991, 1 დეკემბერი

აფხაზეთის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების ჩატარების შედეგად უმაღლესი საბჭოს სეპარატისტ ხელმძღვანელობას საშუალება მიეცა დაფრდნობოდა საპარლამენტო უმრავლესობას.

1992, 23 ივლისი

აფხაზეთის უმაღლესმა საბჭომ ხმების უბრალო უმრავლესობით (65 ხმიდან 36 ხმით) გააუქმა აფხაზეთის ასსრ 1978 წლის კონსტიტუცია და აღადგინა აფხაზეთის სსრ 1925 წლის კონსტიტუცია.

1992, 14 აპრილი

საქართველოს სახელმწიფო საბჭოს ჯარების წინასწარშეთანხმებული გადაადგილება აფხაზეთის ტერიტორიაზე ადგილობრივმა ხელისუფლებამ გამოიყენა საყოველთაო მობილიზაციის გამოცხადებად და საქართველოს წინააღმდეგ ომის დახაწყებად.

1992, 3 სექტემბერი

სოჭში დაიდო ხელშეკრულება ცეცხლის შეწყვეტისა და ძალთა დაშორისობის შესახებ.

1992, ოქტომბერი

დაეცა გარა

1993, 14 მაისი

მოსკოვში დაიდო ხელშეკრულება 20 მაისიდან აფხაზეთში ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ.

1993, ივლისის დასაწყისი

აფხაზეთი ფორმირებებმა 5 მიმართულებით განხორციელეს სოხუმზე შეტევა.

1993, 27 ივლისი

სოჭში დაიდო ხელშეკრულება აფხაზეთში ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ.

1993, 16 სექტემბერი

აფხაზეთმა განაახლეს საომარი მოქმედებები.

1993, 27 სექტემბერი

დაეცა სოხუმი.

პინ არის ვლადისლავ არძინაზი

ცდება ის, ვინც უპირობო, რომ არძინაზი „ბათოლოგიურად ვერ იტანს“ პარტიულებს, გამორჩევი თუ ვერა თვისი თანამემამულე აუზანების ან თავისი „მეტი აღილება“, აქვს განსაკუთრებული სიმბოლოები რუსების და თურქების მიმართ. არა, მას აქვარი გრძნობები არ გააჩნია. იგი იომებს ნებისმიერი ხალხის წინააღმდეგ თუკი ამ გზით განმტკიცებს ძალაუფლებას, ჩაიხუტებს ნებისმიერ მოკავშირეს, რომელიც მის შერეულ ტანს გააგრძელებს. მას არ გააჩნია არც რელიგიური, არც ეთნოფილოლოგიური პრინციპები არძინაზი არც განყენებული იდეოლოგია გატაცებული, რომლისთვისაც ფანატიკურად იბრძოლებს. მისი პარტია, მისი ერი, მისი რელიგია — ეს განსაკუთრებული ყოვლისმომცველი „მე“, „ბედისა“ და „გმირის“ როლს იგი ბოლომდე ითამაშებს.

ვლადისლავ გრიგოლის ძე არძინაზი, ეროვნებით აფხაზი, დაიბადა 1945 წელს, დაამთავრა სოხუმის პედაგოგიური ინსტიტუტი, 1967 წლიდან სკკპ-ს წევრია. 1966 წელს ჩაირიცხა სსრკ-ს მეცნიერებათა აკადემიის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის ასპირანტურაში. 1971 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია თემაზე: „ძველესი თურქული საზოგადოების სოციალური ორგანიზაციის ბათური საწყისები. ბათური წარმოშობის ტიტულის მქონე თანამდებობის პირების ფუნქციები“. ვლადისლავ არძინაზი მოსკოვში დაარჩა საცხოვრებლად და აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტში 20 წლის განმავლობაში გაიარა ყველა საფეხური. ასპირანტიდან და უმცროსი მეცნიერი თანამშრომლამდე, სექტორის გამგის თანამდებობამდე. მან 1982

წელს გამოცა სოლიდური მონოგრაფია „ძველი ანატოლიის რიტუალები და მითები“. სადოქტორო დისერტაციის დაცვა მოსკოვში რატომაც ვერ მოახერხა და თბილისში დაუთმო კათედრა პერსპექტიულ ხარისხის მაძიებელს. თბილისში 1985 წელს ვლადისლავ არძინაზი ნაშრომისათვის „ძველი ანატოლიის რიტუალები და მითები“ მოიპოვა ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხი. არძინაზი უკანასკნელი დეწლი ისტორიულ მეცნიერებაში გახლავთ სტატია „კრისის და მეცდლობის კულტის ისტორიისათვის (გრძელდება თაყვისკემა აფხაზებთან)“. იმ დღიდან ვლადისლავ გრიგოლის ძეს ძველი კულტებისთვის აღარ მოუცლია. საკუთარი ხელისუფლების კულტი, ახალი ინტერესები იპყრობს მის პიროვნებას. 1988 წელს იგი აფხაზეთის დიმიტრი გულის სახელობის ენის, ლიტერატურის და ისტორიის ინსტიტუტის დირექტორად ინიშნება, ხოლო ორიოდ თვის მერე (ისე რომ მოსკოვიდან სოხუმში გადაბარებაც ვერ მოასწრო), ინსტიტუტში ეროვნული კადრების მოზიდვის და ზემოთაღებული მეცნიერების პოლიტიკაში ჩართვით, თანამშრომელთა შორის საკმაოდ პოპულარობა მოიპოვა და აფხაზეთიდან სსრკ-ს სახალხო დეპუტატად იყარა კენჭი. 1989 წლის მაისში აფხაზეთის დეპუტატისათვის ერთად მიმგზავრება მოსკოვს 1 ყრილობაზე. სულ მალე გაირკვა, რომ სოხუმში მისი დაბრუნება აღარ იყო საჭირო — იგი სსრკ-ს უმაღლეს საბჭოში აირჩიეს მუდმივ სამუშაოზე. შესაბამისი ხელფასიც დაუნიშნეს, ბინაც მისცეს და ყველა იმ სიკეთით

უზრუნველყვეს, რაც უმაღლესი საბჭოს წევრს ეკუთვნოდა. არძინაზი დანიშნეს ავტონომიური რესპუბლიკების, ავტონომიური მხარეების და ოლქების სახელმწიფო და სამართლებრივი სტატუსის ქვეყნისთვის თანამართლად. ვლადისლავ გრიგოლის ძე ამ თანამდებობაზე თავის ხელმძღვანელთან — ანატოლი ლუკანოვთან სრულ თანხმობაში უმაღლესი საბჭოს არსებობის ბოლო დღემდე იმუშავებდა, მაგრამ 1990 წლის შემოდგომაზე „უფროსმა-ამანაგებმა“ იმსჯელეს და გადაწყვიტეს დროცაღის და საკიროვბაც მოითხოვს, ვლადისლავ არძინაზი სათავეში ჩაუდგეს აფხაზეთის უმაღლეს საბჭოს. 1990 წლის 4 დეკემბერს, თითქმის ოთხთვიანი შესვენების შემდეგ, აფხაზეთის უმაღლესი საბჭოს X სესიამ განაახლა მუშაობა და პირველივე აქტით, იმავე დღეს, აფხაზეთის უმაღლესი საბჭოს თანამდებობად აირჩია ვლადისლავ გრიგოლის ძე არძინაზი. იმ საკადრო ცვლილებებს შორის, რომელსაც ფართულად თუ ლოკალურად აღიქმეს, აფხაზეთში ცენტრი აფხაზეთში ანტიპარტული პლაცდარმის მოსაზრდებლად, ეს განსაკუთრებული უზრუნველყოფის მოვლენა. ვლადისლავ არძინაზი მართლაც რომ აღმოჩენა იყო მათთვის, ვინც აფხაზეთის საქართველოს წინააღმდეგ ოპოზიციის ამზადებდა. მას ჰქონდა ყველა თვისება: „ერის ბევრისათვის“ საჭირო ეროვნული წარმოდგენა, გარეგნული წარმოსადგენობა, ახალგაზრდობა, განათლება; მისი კარიერა არ იყო გასერილი ყოფილ პარტიულ ნომენკლატურასთან უშუალო კავშირებით; რაც მთავარ

რია, არძინაზი ანასთასებდა უსაზღვრო ძალ-გმობად — ძირითადი ძალა, რომელიც ამოძრავებდა მის ენერგიას — და ლამის ავანტურისტული სიმბოლო. არძინაზის არც შეიძლება იდეური რწმენა (არც პრო- და არც ანტიკომუნისტური) და არც ძლიერი ნაციონალური სიმბოლოები ან ანტიბათიები არ ჰქონია. მას ამოძრავებდა მხოლოდ „ერის, მაგრამ მზრუნველ გრძნობა“ — გახლეს დამოუკიდებელი სახელმწიფოს მეთაური (არა აქვს მნიშვნელობა, უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე იქნება იგი, პრეზიდენტი, მეფე, სულთანი თუ იმპერატორი). მატერიალურად უზრუნველყოფილმა ვლადისლავ არძინაზი მოსკოვში თითქმის მუდმივად საუკუნე მუშაობდა „შეფერხებულად და უსაბულოდ იტყობრა მთელი ამ წლის განმავლობაში სამეცნიერო ნაშრომებში კი იშვიათად თუ იხსენებდა თავის ეთნოსს, მაგრამ იგრძნო თუ არა, რომ შესაძლებელია გამდარიყო ეროვნული სახელმწიფოს მეთაური, თავს უფლება მისცა განცხადებოდა — ამ სახელმწიფოს გარეშე აფხაზეთი ეთნოსის არსებობას აზრი არ აქვსო. არძინაზი საკმაოდ დიდი ფასს დააღწია თავის სამეცნიერო რასკლავიერებას, ვლადისლავ არძინაზი სახელი და კარიერისთვის ზრუნვა არ ამოძრავებდა იმ ადამიანებს, რომლებიც მას მოსკოვიდან სოხუმში აჯანყებდნენ. მომზადებულია სემბლანა ჩიკრიკიანის წიგნი „აფხაზეთი-1992: პოსტკომუნისტური მანქანა“ მიხედვით

სამკითხველო

კოპილია

მოქმედება მასწავლებლის სასტუმროს ნომერში. უკანა პალატა, რომ ფანჯარას შორის, საწოლი დგას. იქნა. პარტია მაგიდაზე, ტელეფონი. საწოლის გვერდით კარდა დგას. პარტიაზე დერეფანში გასასვლელი კარია. იქნა დგას სკანა. პარტიაზე გვერდითა თიხის გასასვლელი კარია. იქნა ერთი მაგიდა და ორი სკანა.

(მოქმედება დინჯად და მშვიდად მასწავლებლის, პერსონალები თითოეული ფანჯარის ისე წარმოიქმნენ, თითქმის ერთმანეთს ჭიკა ჩაიხუ ეპატავენდნენ, თუ ამას უგულებელყოფო, პარტია ყოველგვარ ძალს მკარგავს).

სკანაზე ედო და ბობი არიან. უარდა ახდება თუ არა. ედი იცვას პალატის ორივენი დერეფ ანში გასასვლელი კარიდან დგანან.

ბობი: ბობი, ძალიან გაძისარდა შენი ნახვა, კმაყოფილი მივდივარ.

ბობი: მეც ძალიან შენატრებიდი.

ბობი: ისე სწავთადა ჩამოდიხარ ქალაქში, რომ...

ბობი: რას იხამ, ეს მივლინება რომ არა...

ბობი: შეგდგ ჩამოსვლაზე აუცილებლად შემოიარე ჩვენთან.

ბობი: ახლაც გინახულებდით, მაგრამ ამ საქმეების მოუცვლელობის გამო ამ სასტუმროს მიგეგაჩვენა ვერა და ვერ გავცდი.

ბობი: ვიცო, ვიცო, ეხულები. მეუფლე მომიკითხე.

ბობი: (რადაცას იხსენებს) პო, მართლა, ედი, მოდი ერთი წუთით, რა გაჩვენო.

ბობი: მოხდა რამე?

ბობი: (მიდის მაგიდასთან, უფრიდან ნახა-ხებს იღებს) ნახე, ახალი სახლის აშენებას გაპირებს.

ბობი: (მაგიდას უახლოვდება) ახალი სახლისა?!

ბობი: მერე, რომ იცოდე, როგორი სახლის (კარებზე აკაკუნებენ). მობრძანდით! (ნახაზეს შლის) დღეს მომიტანა არქიტექტორმა.

ბობი: (ჯდება) საინტერესოა! (კარებზე კვლავ აკაკუნებენ, ამჯერად უფრო ძლიერად, ედი და ბობი კარისკენ იფურებიან).

ბობი: მობრძანდით, მობრძანდით, კარი დიაა!

სართულის მორიბა: (შემოდის) ბატონო ბობ!

ბობი: გისმენო.

სართულის მორიბა: ბატონო ბობ, პირა-დად თქვენთან მაქვს საქმე.

ბობი: (უახლოვდება ყმაწვილს) მე გახდა-ვართ ბობი. გისმენო.

სართულის მორიბა: სასტუმრო იწვის, ბატონო ჩემო.

ბობი: რა ბრძანეთ?

სართულის მორიბა: სასტუმრო იწვის-მე-თქო.

ბობი: რომელი, ჩვენი სასტუმრო?

ჯორჯ ს.კაუშმანი

ხანძარი

სართულის მორიბა: დიახ, ბატონო ჩემო. ბობი: სერიოზული ხანძარია? სართულის მორიბა: მე მკონია, კი, ბატონო ჩემო.

ბობი: ესე იგი, სასტუმრო შეიძლება მთლიანად დაიწვას?

სართულის მორიბა: ადვილი შესაძლებელია, ბატონო ჩემო.

ბობი: (განცვიფრებისაგან უსტყვეს) ბოლო! გაიფიქრო, რომ აქედან უნდა გადასხადდე.

სართულის მორიბა: დიახ, ბატონო ჩემო.

ბობი: ესე იგი, დაიწვება?

სართულის მორიბა: დიახ, ბატონო ჩემო, თუ ფანჯარასთან მიბრძანდებით, თავად დარწმუნდებით.

ბობი: ფანჯარასთან მიდის.

ბობი: კი, ნამდვილად იწვის, აჰ! (ედის მამართლებს) მერწმუნე, ხანძრის ნახვა ერთ რამედ ღირს...

ბობი: (ფანჯრიდან იხედება) ცეცხლი უკვე ქვედა სართულის მიხედვით.

სართულის მორიბა: დიახ, ბატონო ჩემო, სასტუმროს ქვედა ნაწილი თითქმის მთლად გადაბუგულია.

ბობი: (ფანჯარაში გაიხედავს ზემოთ იყურება) ზემოთ ყველაფერი წესრიგშია, (კმა-წყილისკენ შემოტრიალდება) მეხანძრეებს თუ აცნობო?

სართულის მორიბა: რა ვიცი, ბატონო ჩემო, მე ხომ ერთი უბრალო სართულის მორიგე ვარ.

ბობი: სახანძრო დახმარება აუცილებლად უნდა გამოვიძახოთ. დაურეკეთ და აცნობეთ სასტუმროს სახელწოდება...

ბობი: მოიცა, უკეთესი გარიანტიც არსებობს. (სართულის მორიგეს) დაუკავშირე შეფს და უთხარი, რომ ედი ჯემისონმა გათხოვა მასთან დარეკვა. (ბობს) იცო? მეხანძრეების შეფი და მე კლასიკები ვართ.

ბობი: ბრწყინვალეა. (სართულის მორიგეს) ყურადღებით იყავი, რამე არ აგერიოს. შეფს აუცილებლად უთხარი, რომ ბატონმა ჯემისონმა გათხოვა მასთან დარეკვა.

ბობი: ედი ჯემისონმა?

ბობი: დიახ, ედი ჯემისონმა-თქო.

სართულის მორიბა: ახლავე, სერ (გა-სახვედლად ემზადება).

ბობი: ერთი წუთით! (ჯიბიდან ხურდებს იღებს; გამოარჩევს ერთ მინერტას) აი, აიღე.

სართულის მორიბა: გმადლობთ, სერ. (ბადის)

ედი მაგიდასთან ჯდება, სივარტეს უკიდებს, ასანთს ხაღისაზე ადგებს და ფეხით აქრობს (წუთიერი პაუზა).

ბობი: ეჰ! (ფანჯარასთან მიდის) მართლა მომიწვეს აქედან გადასახლება.

ბობი: (ფანჯარისკენ მიემართება) რა ხდება გარეთ, უკეთ ხომ არაა საქმე?

ბობი: პირიქით, უარესობაა. მალე ცეცხლი ჩვენამდეც მიაღწევს.

ბობი: რომელ სართულზე ვართ?

ბობი: მეფერთმეტყუ.

ბობი: მეფერთმეტყუ: აქედან ვერც გადახტები და ვერც ვერაფერს იღებ.

ბობი: ვერა, ნამდვილად ვერ გადახტები. (ფანჯარას შორდება და კარდას უახლოვდება) დროა წახსვლელოდ მოვეწვადო (ჩემოდანს იღებს).

ბობი: (ნახაზეს ათვალიერებს) ეინ დაგო-ხაზა?

ბობი: ერთმა ახლობელმა — როდონი პქუა. (პერანგს კეცავს) სხვა სასტუმროში უნდა დავრეკო ნომრის შესაკეთად.

ბობი: სასტუმროს შიგნა, აღბათი, არ უნდა გაგიბიოდეს.

ბობი: ხომ იცი, ზოგჯერ როგორ ჭირს სასტუმროში მოწოება. (მოულოდნელად ფეხს წევს და ფეხსაცმლის ძირს ათვალიერებს) ნახე, იატაკი როგორ გაიხედავდა!

ბობი: მართალი ხარ, თიხისკენ დაიხუთა პერი. უჰ! (მიმოიხედავს, თითქმის რადაცას ექებს და ტელეფონთან მიდის) აიღო, ყარულიანი წყალი მიიტანეთ ათას ახ მყოფრამეტეში (მაგიდასთან მიდის).

ბობი: (საწოლთან დგას) აბა, ესეც ასე. (ნივთებს ალაგებს) სხვა სასტუმროში რომ გადავალ, ვერც წერდებოდა მივიღებ და ვერც ტელეფონით დამიკავშირდებოდა.

ბობი: (ნახაზეს ათვალიერებს) არაა ცუდი პროექტი.

ბობი: (სიხარულით) მოგეწონა? (კვლავ თავისი გასაკირი ახსენდება) სხვა სასტუმროშიც

დასასრული 33-14 გვერდზე

აღარ თოვს. უკვე იძრა ღრუბელი,
ატყდა კვირტების ჩუმი ფაჩუნი.
ღუშხარ, არაფერს არ მეუბნები,
ვისთვის მოვიდა ეს გაზაფხული?

ან ღივი მაღლა როგორ მიიღტვის,
რა სახმარს ხედავს გრცელი
ნახნაფი?

ან გაწეწილი თეთრი ტირიფი
მდინარეს მღერას როგორ ასწავლის?

როგორ ამოდის აღმოსავლიდან
მზე საოცარი და სხივნათელი?
როგორ გადიჭყა ტყემლის ყვავილად
ცად მოფარდა თოვლის ფანტელი?

ნუთუ არაფერს ნაღვლობს ბუნება?
ნუთუ სულ ტანჯვა იყო წარსული?
ღუშხარ, არაფერს არ მეუბნები,
ვისთვის მოვიდა ეს გაზაფხული?

როგორ თოვს, ჩემო თეთრო
დღელია,
როგორი თეთრი ფიქვები გფარავს!
როგორი მამე და ჩახერგილი
ზამთარი მალე მოგადგა კარად.

თარეშობს ქარი და ქარბორბალა.
ზიხარ მოწყენით. ცოტაა საქმე.
გადაუყარე ჩიტებს ხორბალი,
მოკრეკები საბჭელში ქათმებს.

დღეს მზესაც თეთრი სიცივე
ფარავს,
თოვამ ჩავეტა სამზერი არე.
ამაოდ გასტყერ დათვლილ შარას,
არ შემთავლებს არაფერს კარებს...

შინ შეხედე. შენი სამოსის მსგავსი
შემოდის ბინდი და ბინას ავსებს...
მაგრამ სურათი მაღალი კაცის
კელავ ზეცასავით გახურავს თავზე.

ნისლო, მთით გადმოშავალო,
რა ამბავ მოგატე, ნეტაი?
რასა იქმს ჩემი დაღლილი,
ჩემი მწუხარე დედაი?

ხომ არ ჩავეტა ნამქერმა
გზა-ვიწროები სავალი?
კვამლი თუ ადის ერდოზე,
ისევ თუ ყვივს მამალი?

ნისლო, მთით გადმოშავალო,
რა ამბავს მეტყვი, ნეტაი?
რასა იქმს ჩემი მწუხარე,
ჩემი ბეჩაფი დედაი?

კაკა

ვიგონებ სიმშვიდეს,
ვიგონებ სიხარულს.
ბედნიერებასაც ვიგონებ ხანდახან...
ხოლო ტკივილის მოგონება
არა მჭირდება,
იგი არსებობს ბუნებრივად.
მოუგონებლად,
თანამდევს მუდამ
და ჩემს ცხოვრებას —
როგორც ხეობას მდინარის დენა —
ავსებს სიფხიზლით...
ის მამა ჩემი.

პოეზიის საფუძვლი მხარე

მარადის შუქის მუხნო,
სვეტო ნათლისავე დიდის,
ჩემი ცხოვრების დღენი
შენზე ფიქრებში მიდის...

გაიხმაურებს რაზა
და ხსოვნის ღია კარით
ვგრძნობ, უსასრულოდ მეცებს
ქარი,
მამულის ქარი...

გავერინდები ლანდებს,
ზევალთა წინარე დაბრილთ
და ღრუბელივით მზატე
ფრთვებით მერწყვა სახლი...

ოდეს დასტოვებს მარადის ბინას
დროებითს,
ოდეს იელვებს მოყვავილე ზეცის
რტოები;
იქ, მირიადი ვარსკვლავების ცივი
ნათელით
მზერაარელს. ვიცი, უფრო
მომენტარები...
დავტოვებ ზეცას, არყოფნაშიც
შენი მახაური.

მისი გალობის თვითმეულ ბგერას,
როგორც ნიჟარა ზღვების შრილს

ისევ ვაგროვებ, —
ამქვეყნიური ყაყანისგან დაოსებული.

შენით სავსეა,
შენით სავსეა,
შენით სავსეა
ეს ბეტონის ოთხი კედელი!

ხომ არ ვბერდებით, სიყვარულო,
შენი სათავე
ხომ არ ჩავეტეს ზამთრის ზეგებმა?
ეს რა უცნაურ აღლუმს მართავენ,
რას გუგუნებენ გაუთავებლად?

ხომ არ ვბერდებით, სიყვარულო,
შენი დინება
ამ ზეგებს შორის მიიმღვრება,
ხან მოვარდება, ხან იყინება
და ასე მიდის მთელი ცხოვრება.

ხან მწყალობელო, ხან გულუბეო,
ხანაც უწყალოვ,
გულს შენი ნატვრა არა სცილდება...
თვალზეც ბოლო ორი კურცხალი
მხოლოდ შენს გამო აკომამდება.

სხვა არაფერი, რას მ'ღიო,
რას გავეტოო,
რისთვის ღირს ცრემლი, თხერა,
გოდება?

თუ ვარ, შენით ვარ
გულდასაქტელი,
ქნელია შენთან დამშვიდობება.

ხომ არ ვბერდებით, სიყვარულო,
ცხოვრების ბურუსს
შენი სინათლე თუ ვერ

დაფორთავს —
რადღა მეძახი დაუსრულებლად,
ხელს რადღა მიწვილი მაგ
სინათლიდან?

დაყრუვდა მთები
ამირანის ჯაჭვის ჟრიალით.
მოსყიდულია ყურმა, მკედელიც
და მთებს გულმკერდზე
ჩამოსატყრილებს
სისხლი დროსავით შეუწყვეტელი...

მთვარის ნაწნავებს
ცად მიპყვება თუთია ყამარი,
შავი ყორნები ყორაზე სხედან...
მაგრამ ამოდის,
ის ჭერ ვერცხვს დაასამარა —
თავისუფლების მარადი სეფი!

სიყვარული და სიკვდილი

სიყვარული და სიკვდილი
ერთმანეთს იმით გვანან —
ორივეს ხელში უჭირავს
პირალესილი დანა...
ორივე სადღაც უჩინრად
ჩასაფრებული დგანან.
ისე წაგყვანს ორივე
გონს მოხეიდოდე სანამ...

ვიცი, სხვათაგან გამორჩეული
სულაც არ არის ჩემი ფიქრები.
არც ვცდილობ, მე და ჩემი
სული
გამოსაჩენად მოვირთვებით.

ვიქნებით გზისპირა მდგარი ჯაგით,
დაბლაგვებული ჩემი ეცლებით...
რომლებზეც ზოგჯერ ძვან ამინდში,
ჩამოსხმებიან ტრექლე პელები.

ქართული პოეზიის მცირე ანთოლოგია

ორი წლის წინ,

1992 წლის

28 სექტემბერს

გარდაიცვალა

ბოეტი

თადო

ბაქიშვილი

პაპიან ადრე წავიდა ამ ქვეყნიდან... დაგვიტოვა დიდი ტოპილი. დააქალაქა
ქვეყნას, ოჯახს, ახლობლებს.

დაგვიტოვა სინათლით, სიკეთით, ადამიანური სიტყვით აღსავსე ლექსები.
ქართული პოეზიის ორადიციური პოეტური განსაკუთრებულ მნიშვნე-
ლობას ანიჭებდა პოეზიას სინათლის, სიბრძნის, გულწრფელობის, გამოსავალ-
ისა თაყვის თაძკის, საკუთარი ხელის ღრმად სიტყვით გაგვიტოვდა, ტოპილი
გაუწილდა... თუ პოეტურად თუ პოეტურად.

საქართველო ქვეყანაა მაღლა იდგა მისთვის — მისი პოეზიის საფუძვლი-
ზე უმარა, — ნათქვამი, ამდრადი პოეტური სახეებით დაფარული, გააჩნდი-
ადა, სიკვდილი, მოვალის პოეზიად.

ახლოდღეს მის საფუძვლზე პოეტის ქველა ნაბრძოლს თადო ბაქიშვილის
პოეზიასაც პოეზიის გაგვიტოვებდა, დაგვიტოვებდა საკუთარ ქველა ნაბრძოლს.

ჯანსუღ ღვინდია

საით გაჰყვება ქარებს,
რა მეზატყება დაშლის?...
მოჩანს სამშობლო მხარე
ვით ცრემლი უფლის თვალში...

ვისი ცოდვა
ჩემს დღეებს რომ ლანდით
მოსდევს?

ვისი მზერაა
იღუმელი, მოუცილები,
ნაბიჯს რომ მირევს,
მებორკება ფეხში ჯაგით?
რა მხამია დაღუქილი
ჩემს ბებერ სისხლში?
ვის ღვარძლიან მოსავალს ვიძვი,
რომელ წინაპრის,
რომელ დროის,
რომელ თაობის?
ჩავეყურებ წარსულს —
ბნელით სავსე უძირო ნაბრძოლს
და ვგრძნობ:
თანდათან ფსკერი როგორ ამოდის
მაღლა,
ხვეწილად, ხავსიანი,
ფიანდაზად ნეგება ფერხით...
ვინ, ვინ მომძებნის
მეც ასევე ათას წლის მერე?
ვის გზა-კვალს აგრევე,
ვის სიხარულს ავეფარები
ჩემი ცხოვრების
ცთომილიან გზების წყალობით?

ოდეს წარმოვიკავს უხილავის ხელი
ხილული,
ოდეს გულ-გვამში დივანებს
მხოლოდ ყინული,

დავკვლავ გზას ქუფრი მდუმარებით
დაბნულ-დაბურვალს
და დამეს, შუქით ქალოვანით შეუ
გახლეჩილს,

კვლავ გამოვეყვები, კვლავ შემოვალ
შენს სასახლეში...

აქ, ამ ზეგარეში მარადისად
დავემკვიდრები,
გაბრუებული, მონუსხული ქართლის
მინდვრებით...

ამ გაღმანი ფრიგვილი სტკივლა

შენით სავსეა ეს ბეტონის ვიწრო
გალია,
შენი მზრუნველი მზერითაა
ნაალერსები
ყველაფერი ამ კედლებს შიგნით:
ფანჯრების წინ დაკუდებული
ხრიოკი მთებიც
ეს ზეცაც
მთებზე ნაღვლიანად ჩამომხობილი.

ამ ოთხ კედელში
ახლა მხოლოდ
მოგონებათა ლანდებია
დაწვრილებენ.

ვინ გახსნის ფანჯრებს?
რა პირქარი გაანთავებს
შენს სურნელებს?
ქველ ლარნაკშიაც
აღარ ყვავიან ახლა ვარდები,
მაგრამ შენი თითების სიაბო
შერჩენილია მის გლუვ კედლებზე,
მოჩითულია სიყვარულის მხურვალე
ტეფრით.
აქ ბედნიერი ფრინველი სტვენდა.

საბანკური

„კავკასიონის“ 7 ივლისის ნომერში გამოქვეყნდა ორი ნაწყვეტი კვლევი აღმოჩენის ფინანსებიდან, დაეუფავა პირადი ფინანსების მიერ. ტექსტს მისივე ფინანსისტობა ერთვოდა. კვლევიკაცია ცხოველი ინტერესი გამოიწვია. ამიტომველი გავითვალისწინებთ უფრო პრეტენზიულ ფინანსისტობას.

„პრილი“ სიამოვნებით ასრულებს მათ თხოვნას.

ბიბლიის კვლევი ქართული თარგმანი ჩვენს დიდ ფინანსისტობა მრავალი თარგმანის კალისხევივით შექმნილი უნიკალური კვლევი. მისი კვლევი ფორმა და ინტერესი კალისხევივით იმდენად შთაბეჭდილია, რომ მასთან შედარება, ყოველ შემთხვევაში დღესდღეობით, განვირუგვს საკმაოდ მოკლეს. საფუძვარულ, თუ პრაქტიკულ კატეგორია არასაკმარისი ინტერესის სრულიად გაუგებარია.

საქართველოში ბიბლიის თარგმანზე მუშაობა, შეიძლება ითქვას, არასოდეს შეწყვეტილა, საუკუნეების განმავლობაში სხვადასხვა მის ტექსტს, მნიშვნელოვან ახალ რედაქციებს, და ამ ტრადიციამ თითქმის მთელიველი საუკუნეებზე გასტანა. იქნებ მართლაც იყო, რომ ეს ტრადიცია ისე გაგრძელდეს და კვლევი თარგმანის ახალი რედაქცია შეიქმნას, შენარჩუნებულ იქნას მხატვრულ-პოეტური სტრუქტურა, მაგრამ ის, რაც დღეს უკვე გაუგებარია, შეიცვალოს უფრო ადვილადსაქმელით. გარდა ამისა, საერთო ტონის დანერგვად გასწორდეს ისეთი პასუხებიც, სადაც ქართული თარგმანის პირველფარო — პირველი სექტაბინტა — ორიგინალს კნიშნალოვნად სცილდება.

ამიტომველი ნიშნავს ვითარებას, რომელიც დაეუფავა პირადი „ქაბათა ქაბის“ ტექსტს მცირე კუპირებით.

დავით ფარდინი

ქაბა ქაბათა

1 მკონიღესმა კონიბა ბაგეთა მისთა! რამეთუ სიტრფოებანი შენი უმჯობეს არიან ღვინისა. 2 ფშენივსაგან სურნელისა შენისა, ვითარცა ნელსაცხებელი დაღვრილი — სახელი შენი; ამისთვისა ქალწულთა შეგიყვარეს შენი!

3 წარმითაცე! ჩვენი თანავრბოდეთ! მეფემან შემიყვანა დარბაზთა თვისთა. ვიხარებდეთ და ვიშვებდეთ შენდამი, გვემებთან სიტრფოებანი შენი უმეტეს ღვინისა. ღირსად-რე შეგიყვარეს შენი!

4 შავ ვარ, მაგრამ შენიერ, ასულნო იერუსალემისანო, ვითარცა კარავნი კედარულნი, ვითარცა ხალ-ფარდავნი სოლომონისნი! 5 ნუ უყურებთ სიშავესა ჩემსა, რამეთუ მზემან დამხედა. შემრისხეს დედისძეთა ჩემთა; დამსვეს მე ვენახთა მცველად, — ოდენ ვენახთა ჩემი ვერა დავიცვე.

6 მითხარ შენ, რომელი შეგიყვარა სულმან ჩემმან, სადა მწყსავ, სადა განისვენებ შუასაბრისა ჟამსა? რასათვის მოხეტე-ვიქმე მე სამწყსოთა შინა თანამეწყსურთა შენთა? 7 უკეთუ არა იცი მგე-უმშენიერესო ქალთა შორის, განვედ შენ კვალსა ცხოვართასა, დამწყსე თიკანნი შენი საყოფელსა მწყემსთასა.

8 ფაშატა ჩემსა, ფარაონისა საეტლესა, გამსაგესე შენ, სიყვარულო ჩემო. 9 შევნიერ არიან ღვინი შენი შუბლსაკიდელთა ქვეშე და ყელი შენი მძივასხელი. 10 შუბლსაკიდელნი ოქროსანი განგიშალდით შენ, მოწვლილლნი ვეცხლითა.

11 ვიდრე მეფე სეფასა თვისსა ინახ-იჭდა, ნარდიონმან ჩემმან გამოსცა სურნელთა თვისი. 12 გუნდა ზმირინისა — საყვარელი ჩემი ჩემდა, ძუძუთა შორის ჩემთა განისვენებს. 13 ვითარცა მტევანი კვიპარ-ყვავილისა — საყვარელი ჩემი ჩემდა, ვენახოვანსა ენგედისასა.

14 აბა ესერა, შევნიერ ხარ, სიყვარულო ჩემო, აბა ესერა, შევნიერ ხარ! ტრედნი არიან თვალნი შენი.

15 აბა ესერა, შევნიერ ხარ, საყვარულო ჩემო, სასურველ ხარ! სიმწვანე ბალახთა — საგებელი ჩვენი, კედელნი სახლისა ჩვენისანი — კედარნი, კვიპაროსნი — პერი ჩვენი.

2

1 მე — ნარგიზი სარონისა, შროშანი ღვლეთა! 2 ვითარცა შროშანი — შორის ეკალთა, ესრეთ სიყვარული ჩემი — შორის ასულთა. 3 ვითარცა ვაშლი — ხეთა შორის ტყისათა, ესრეთ საყვარელი ჩემი — შორის კაბუტთა. ჩრდილსა ქვეშე მისსა გულმან მითქვა და დავჯედ, და ნაყოფი მისი ტბილ არს სასასა ჩემსა.

4 შემიყვანეთ მე სახლსა

ღვინისასა და განაწესეთ ჩემ ზედა სიყვარული. 5 ღვინითა შემამაგრეთ, ვაშლებითა განმავრდიეთ, რამეთუ ძალმიხილ ვარ მე. სიყვარულითა. 6 მარცხენე მისი — თავსა ქვეშე ჩემსა, ხოლო მარჯვენე გარემომხვევა მე. 7 გაფიცებ თქვენ, ასულნო იერუსალემისანო, ქურციკთა და ფური-რემთა იალალისათა, არა განმიღვიძოთ და განმიკრთოთ. სიყვარული, ვიდრემდისცა ენებოს.

8 ხმაი საყვარლისა ჩემისა! აბა, მოვალს, გარდამოხტის მთათა ზედა, ბორცვთა ზედა გარდამოხტის. 9 მსგავს არს საყვარელი ჩემი ქურციკისა ანუ ხარალისა ირმისა. 10 აბა, დგას იგი ზღუდესა წინა ჩვენსა, სარკმლით იხედება, იჭვრეტება შორის არდაბაგთა. მეუბნება საყვარელი ჩემი: 11 „აღდექ, სიყვარულო ჩემო! მშენიერ ჩემო, გამოვედ! აბა, მიიწურა ზამთარი, წვიმა დაცხრა, წარვიდა გზასა თვისსა; 12 ყვავილნი გამოჩნდნენ მიწასა ზედა, ჟამი გალობისა მოიწია, ხმაი გვრტისა ისმა ქვეყანასა ჩვენსა. 13 ლელემან გამოსკენა ნაყოფნი თვისნი, ვაზი ჰყვავის, მოსცემს სურნელთასა თვისსა. აღდექ, სიყვარულო ჩემო! შევნიერო ჩემო, გამოვედ! 14 ტრედო ჩემო, ნაპარსა შინა კლდისასა, სახურავსა ქვეშე კბოლისასა, მაჩვენე მე პირი შენი და მასმინე მე ხმაი შენი, რამეთუ ტბილ არს ხმაი შენი და პირი შენი — შევნიერ“. 15 შეგვაპრობინეთ ჩვენ მელნი მცირენი, წარმახდენელნი ვენახთან, რამეთუ ვენახნი ჩვენი ჰყვავიან.

16 ჩემ არს საყვარელი ჩემი და მე — მისა; მწყსავს იგი შორის შროშანთა. 17 ვიდრემდის დღე აგრილდებოდეს და ჩრდილნი განირთხებოდნენ, უკუშოქიეც და ემსაგესე შენ, საყვარულო ჩემო, ქურციკსა ანუ ხარალსა ირემსა მთათა ზედა ღვლოვანთა!

3

1 სარეცელთა ჩემთა ზედა ღამე ვეძიებდი, რომელი შეიყვარა სულმან ჩემმან, ვეძიებდი მას და ვერა ვპოვე იგი. 2 „აუღდები, დავივლი ქალაქსა, უბანთა და მოედანთა, მოვიძიებ, რომელი შეიყვარა სულმან ჩემმან“. ვეძიებდი მას და ვერა ვპოვე იგი. 3 შემომეყარნენ მცველნი, შემომავლელნი ქალაქისანი. „ზარა გინახავთა, რომელი შეიყვარა სულმან ჩემმან? 4 ოდენდა წარვევლე მთგან, ვპოვე იგი, რომელი შეიყვარა სულმან ჩემმან, შემოვევდე და არა განვუტევე, ვიდრემდის არა შევიყვანე სახლსა დედისა ჩემისასა და დარბაზთა მშობლისა ჩემისათა.

5 გაფიცებ თქვენ, ასულნო იერუსალემისანო,

ქურციკთა და ფურირემთა იალალისათა, არა განმიღვიძოთ და განმიკრთოთ სიყვარული, ვიდრემდისცა ენებოს.“

6 ვინ არს ეგე, უდაბნოთ აღმომავალი, ვითარცა სვეტი კვამლისა, მკმეველი ზმირინისა და გუნდრუკისა, მეგბოლეთა ყოვლისა საბკურე-ბლებისა? 7 აბა ესერა, საწოლი სოლომონისი და სამოცნი ძლიერნი გარეშემო მისსა, ძლიერ-თაგან ისრაელისათა. 8 მახვილნი ასხენ ყოველთა, განწვრთნილთა ბრძოლათა შინა, მახვილი თვითელსა წელსა ზედა მისსა, შიშისათვის ღამისა. 9 გალავაკი განიშალდა მეფემან სოლომონ ქელთაგან ღობისათა, 10 ვეცხლისაგან ქნა ფერხნი მისნი, მკლავსაყრდნობელნი მისნი ოქროსაგან, დასაჯდომელი მისი — ქსოვილისაგან ქოწულისა, მოფარდაგულნი მისნი სიყვარულით მოუქარგეს ასულთა იერუსალემისათა. 11 გამოდით და იხილეთ, ასულნო სიონისანო, მეფე სოლომონ გვირგვინითა, რომლითა გვირგვინოსან-ჰყო იგი დედამან მისმან დღესა მას ქორწილისასა მისისა, დღესა სიხარულისასა გულისა მისისა.

4

1 აბა ესერა, შევნიერ ხარ, სიყვარულო ჩემო, აბა ესერა, შევნიერ ხარ! ტრედნი არიან თვალნი შენი რიდესა ქვეშე შენსა. თმანი შენი — ვითარცა არვე თხათა, გარდამომავალი მთით გალაადისა. 2 კბილნი შენი — ვითარცა ფარა ცხოვართა განპარსულთა, აღმომავალი საბანელით, ყოველნი — ორ-ორთა კრავთა მსხმელნი და ბერწი არა არს წორის მათსა. 3 ბაგენი შენი — ვითარცა საბელი ქოწისფერი, და პირი შენი — სანდომარი. ღაწენი შენი — ვითარცა ბროწეული განპობილნი რიდესა ქვეშე შენსა. 4 ყელი შენი — ვითარცა კოშკი დავითისი, სასაჭურველ აღმართული, ზედან ათას ფარ-კიდებულნი, ფართაგან ძლიერთასა. 5 ორნი ძუძუნი შენი — ვითარცა ორნი ტყუბნი თიკანნი ქურციკისანი, შროშანთა შორის მყოვარნი. 6 ვიდრემდის დღე აგრილდებდა და ჩრდილნი განერთხებოდნენ, აღვალ მე მთასა ზმირინისასა და ბორცვსა გუნდრუკისასა.

7 ყოვლად შევნიერ ხარ, სიყვარულო ჩემო, და ზადი არა არს შენ თანა. 8 მოვედ, სასძლოე, ღობანით, მოვედ ღობანით! გამოეშურე თხემითგან ამანისა, თხემთაგან სენირისა და ერმონისა, სამყოფელთაგან ღობთა, ვეფხთა მთათაგან!

9 წარმითაცე გული ჩემი, დაო ჩემო სასძლოე, წარმითაცე გული ჩემი თვალთა შენთა გამოხედ-ვითა ერთითა, მძივითა ერთითა ყელსაბამთა შენთა. 10 რა შევნიერ არიან სიტრფოებანი შენი, დაო ჩემო სასძლოე, რაოდენ უმჯობეს ღვინისა არიან სიტრფოებანი შენი, და ფშენვა სურნელისა შენისა უმჯობეს არს ყოველთა სურნელთა. 11 გოლელნი დასწვეთს ბაგეთა შენთა, სასძლოე, თაფლი და რძე — ენასა ქვეშე შენსა, და სურნელთა სამოსელთა შენთა — ვითარცა სურნელთა ღობანისა.

დასასრული მ-9 გვერდზე

12 წალკოტი მოკრძალოლი — დაი
ჩემი სახლი, ჭა დახმული და წყარო
დაბეჭდული. 13 სანერგული შენი —
მარწეულნარი ნაყოფითა რჩეულითა,
ეიპარი ნარდლითურთ, 14 ნარდლინი
და ზაფრანა, ლელი მფეინავი და
დარიჩინი ყოვლითა ხეებითურთ გუნდ-
რუისა, მური და ალოე ყოვლითა
სურნელოვნებითა უამესითა. 15 წყარო
წალკოტისა — თვალი წყლისა ცხოვლისა
და ნაკადნი, ლიბანით მონადენნი. 16
აღდექ! ქარო, ჩრდილოთ, და მოვედ
ამხრით, მოპბერე წალკოტსა ჩემსა და
დიოდნენ ნელსაცხებელნი ჩემნი! შემოვი-
დეს საყვარელი ჩემი წალკოტსა თვისსა
და იგემოს ნაყოფნი მისნი რჩეულნი.

5
(...) 2 მე მძინავს და გული ჩემი
მოვიძარე არს. ხმაი საყვარლისა ჩემისა
რეკს კარსა: „განმიღე, დაო ჩემო,
სიყვარულო ჩემო, ტრედო ჩემო, სრულო
ჩემო! რამეთუ თავი ჩემი აღივსო
ცვარითა, თმანი ჩემნი — ნამითა
ლაშისათა“. 3 „განმიძარცვავს მე სამო-
სელი ჩემი, ვითარლა შევიმოსო იგი?
განმიბანია მე ფერხნი ჩემნი, ვითარლა
განვისვარო იგინი? 4 საყვარელმან
ჩემან შემოყო ხელი მისი სარკმლით და
გულმუცელი ჩემი შეიძრა მას ზედა. 5
აღდექ მე განღებად კარისა საყვარლი-
სათვის ჩემისა. ხელთაგან ჩემთა მური
წვეთდა, თითთაგან ჩემთა წვეთდა მური
ურდულსა ზედა კარისასა. 6 განვუღე
მე საყვარელსა ჩემსა, ხოლო საყვარელი
ჩემი წარსრულიყო, გამქარლიყო. სული
ჩემი განვიდა ჩემგან სიტყვათა ზედა
მისთა. ვეძიებდი მას და ვერა ვბოვე
იგი, გუხმობდი მას და არა ხმა-მცა მე.
7 გარდამეყარნენ მეცვლნი, შემო-
ხვლენი ქალაქისანი, მეცს და დამსი-
სლეს მე, შემომძარცვეს რიდე ჩემი
მეცვლთა ზღუდისათა. 8 გაფიცებ
თქვენ, ასულნი იერუსალემისანი, უკე-
თუ სადა პავოთ საყვარელი ჩემი,
უხარბო მას, ვითარმედ ძალმიხილ
გარ მე სიყვარულითა. (...)

1 „სადა წარვიდა საყვარელი შენი,
უმშვენიერესო ქალთა შორის? სადა
წარემართა საყვარელი შენი, ჩვენცა
წარგვიტანე შენ თანა ძებნად მისა“. 2
საყვარელი ჩემი წალკოტსა თვისსა
შევიდა, ყვავილნარსა სურნელოვანსა,

შენი — ვითარცა ტბანი ესებონისანი;
(...) 10 ბაგენი შენი — ვითარცა ბადაგი
რჩეული, ჩამდინარე სასასა ჩემსა, ტუჩ-
კბილთა ზედა დამდინარე. (...)

8
1 ნეტარცა მამა იყო ჩემი, ძუძუნა-
წოვარი დედისა ჩემისა, გზად შეგყრე-

ერთი, მცირე არს ჯერეთ, ძუძუნე, არა
ასხენ, რაი ვუყოთ დასა, ჩემსა ღონსა
ნიშნობისა მისისა? 9 ზღუდე ჩემი, ჩემი
ქონჯურსა მივაშენებდი ვეცხლისასა,
კარი იყოს იგი, ფიცრითა დავმსჭვალი-
ვდიო კედრისათა. 10 მე — ზღუდე და
ძუძუნი ჩემნი — ქონგურნი. ამისთვისა
გინდე თვალსა შინა მისსა ვითარცა
მიტანებული სავსებასა. (...)

13 წალკოტსა მგდომარეო, მოყვანნი
შენი ისმენენ ხმასა შენსა, მასმინე მეცა
ხმაი შენი; 14 ილტვოდე, საყვარელო
ჩემო, ემსგავსე ქურციკსა ანუ ხარლადსა
ირემსა მათა ზედა სურნელოვანთა!

ქება ქებათა

კვლევას მიმოვლად, კრეფად შრომისა.
3 მე — საყვარლისა ჩემისა და
საყვარელი ჩემი — ჩემდა, მწყსავს იგი
შორის შრომანთა.

4 შევნიერ ხარ, სიყვარულო ჩემო!
შევნიერ ხარ, ვითარცა თირშა, დამ-
წყაზრულ, ვითარცა იერუსალემი, ზარ-
დამცემ, ვითარცა ლაშქარნი დროშოვანი.
5 მიღრიე თვალნი შენი ჩემგან, რამეთუ
რეტსა მსხმენ იგინი. (...)

8 სამოცნი არიან დედოფალნი, და
ხარჭნი — ოთხმოცნი, და ქალწულნი
— უთვალავნი. 9 ერთ არს ტრედი
ჩემი, სრული ჩემი, ერთი არს დედისა
თვისისა, ნებიერი — მშობლისა თვისისა.
(...)

12 არა ვიცი, რაისა მითქმიდა გული
ჩემი ეტლთა მიმართ სეფიონთა.

7
1 „უკუმოიხედე, უკუმოიხედე, სულა-
მით, უკუმოიხედე, უკუმოიხედე, დაგვენახე!“
— რაისა მოსჩერებხარ სულამითს,
ვითარცა ფერხულსა სალაშქროსა? რა
შევნიერ არიან სლევანი შენი მაშეობითა,
ასულ სეფეთაო, რკალნი თეძოთა
შენთანი — ვითარცა მანიაკი, ნაქმარი
ხელოვნისა; 3 უბე შენი — თასი
მრგვლივი, სურნელოვანთა ღვინთა არ-
კლებულითა; მუცელი შენი — ხვავი
იფქლისა, შრომნებითა გარე-შემორგული;
4 ორნი ძუძუნი შენი — ვითარცა ორნი
ტუჩუნი თიგანნი ქურციკისანი; 5 თვალნი

ბოდი, გაკოცდ
არა დამზარდიან. 2
თანა წარგიყვანდი, შე-
გიყვანდი სახლსა დე-
დისა ჩემისასა, შენ
მასწავებდი, მე ღვინო-
სა სურნელოვანსა შე-
გასმევდი, წვეწმალა ბრო-
წეულთა ჩემთა. (...)

5 ვინ არს ეგე,
აღმომავალი უდაბნო-
ით, დაყრდნობილი სა-
ყვარელსა თვისსა? ვა-
შლისა ქვეშე განგალ-
ვიძე მე შენ, მუნ გშა-
დელმან შენმან, მუნ
გშობა მშობელმან შე-
ნმან. 6 დამდე მე
გულსა შენსა ზე-
ვითარცა ბეჭედი საქ-
დეველი, ვითარცა ბე-
ჭედი — მკლავსა ზედა
შენსა. რამეთუ ძლიერ
არს, ვითარცა სიკვდი-
ლი, სიყვარული, ფიც-
ხელ არს, ვითარცა
ჯოჯოხეთი, სურვილი
ისარნი მისნი — ისა-
რნი ცეცხლოვანნი და
სახმელი მისი —
ხმილი უფლისა. (...)

3 დაი გვიცის

„ქება ქებათა“ ილუსტრაციები
სტანის კრასაუსკასს ეკუთვნის

შან-პოლ სარტრი

რა არის ლიბერატორა? *

„თუ გსურთ იკისროთ ვალდებუ-
ლებები, — წერს ერთი ახალგაზრდა ომ-
იკი, — რაღას ვლიდებით? შედით
ეიშენსტერ პარტიში“. ერთმა დიდმა
წერალმა, რომელსაც ხშირად უკისრია
ვალდებულებები და შემდეგ, უფრო ხში-
რად, უარი უთქვამს მათზე, მაგრამ ეს
ღარ განსვენობს, მთხრავს: „ყველაზე მეტ
ვალდებულებებს ყველაზე ცუდი მხატვ-
რები კისრულობენ. შეხედეთ საბჭოთა
მხატვრებს“. მოხუცმა კრიტიკოსმა თავა-
ხანად მისაყვებლად: „თქვენ ლიტერატუ-
რის მოკლე გსურთ. თქვენი მიზნობა
ისაა გაუფრთხილო მხატვრული ლიტერატუ-
რის ზიზილით, რომ ეს შეუარაზებო-
ბელია“. ამერიკელი მელდერი ჟურნა-
ლისტის თვალში ჩემი გაჭირვება ისაა,
რომ ბერგსონი და ფროიდი არ მაქვს წა-
კითხვარა; რაც შეეხება ფლობერს, რო-
ბერტს არასოდეს უკისრია ვალდებულებ-
ები, ფრედერიკ მამეტის, როგორც სინ-
დისის ქვეყნა მიმანისხეს „პოეზია“ მხა-
ტვრობა? მუსიკა? მათაც გსურთ აკისრე-
თოთ ვალდებულებები? ვიღაც მებრძო-
ლი სულის ადამიანები კი ამას მიუხაღებენ
რა აზრია ჩვენს თავს? ვალდებულებები
ლიტერატურაში? კეთილი, ეს ხომ ძველი
სოციალისტური რეალიზმა, თუკი პოპუ-
ლარის ადრინდელი არ არის, ოღონდ
ფორი აგრესიულია“.

რა უარობა! კითხულობენ ნამქა-
რედა, ცუდად და განაწინ მანამდე გამო-
ქვთ, სანამ რამეს გაავტობდნენ. ბოლოთ,
მელდერი თავიდან დაიწყო... განვი-
ხილოთ სამწერლო ხელოვნება ობიექ-
ტურად, წინასწარ აკიატებული თვალ-

საზრისების გარეშე. რა არის მწერლო-
ბა? რატომ ეწერს? ვისთვის? როგორც
ჩანს, ეს კითხვები არაგის დაუსვამს თა-
ვის თავისთვის. არა, ჩვენ არ გვსურს
„ვალდებულებები გაკისრებინოთ“ „მა-
თაც“ — მხატვრობას, ქანდაკებას და მუ-
სიკას, ყოველ შემთხვევაში, ერთხანი
გზით. საქმე ის არის, დღეს მუსიკოსთა
ან ლიტერატორთა ჟარგონით იწერება
„საუბარი მხატვრობის შესახებ“, ხოლო
მხატვართა ჟარგონით — „საუბარი ლი-
ტერატურაზე“, თითქოს სადღაც მათ სა-
ფუძვლად იდოს მხოლოდ ერთი ხელო-
ვნება, რომელიც თავის თავს ისე გულგ-
რილად გამოხატავს ან თვით არ მჭირე-
ენით, როგორც სინოზას სუბსტანცია,
ადეკვატურად რომ აისახება თავისი თი-
თოეული ატრიბუტის მიერ.

მართალია, შესაძლებელია, ყოველი
შემოქმედებითი მოწოდების სათავეს-
თან აღმოვანიოთ რაღაც არადიფერენ-
ციურებული არჩევანი, რომელიც გარე-
მოუბებმა, მხოლოდ მოვლიანებით დაა-
წვერა. ამასთანავე, არაგის ეპარება ეჭვი,
რომ ხელოვნების სხვადასხვა დარგები
ურთიერთზე ახდენენ გავლენას. მაგრამ
მათ, ვისაც სურთ ლიტერატურის თეო-
რიის ასურდულია დაგვანახონ იმის
მტკიცებით, რომ იგი მუსიკოსებისათვის
გამოუსაღებელია, თავდაპირველად ზე-
ლოვნების სხვადასხვა დარგების პარა-
ლელობა უნდა დაასაბუთონ.

მაგრამ, არ არსებობს ასეთი პარა-
ლელიზმი. აქაც ყველა სხვა დარგის
მსგავსად, ერთმანეთისგან განსხვავდება
არა მარტო ფორმა, არამედ საგანიც. ერ-
თი, იმუშაო ფერითა და ბერით, მაგრამ
სხვა, გამოხატო შენი, თავი სიტყვის მე-

შეგობით. ნორები, ფერები და ფორმები
ნიშნები როდესაც იხილი რამე გარეშე
არ მოუთითებენ. მაგრამ სრულიად შეუ-
ძლებელია მხოლოდ თავის თავზე მათი
დაყენა, რადგან, მაგალითად, წმინდა
ბერის იდეა აბსტრაქტია. როგორც მე-
რლო-პონტი თავის „ალქის ფენომე-
ნოლოგიაში“ შენიშნავს, თვისობრიო-
ბის არც ერთი შეგნება ისე შიშველი არ
არის, რომ მასში მნიშვნელობა არ იყოს
შეჭრილი. მაგრამ მერთალი, მცირედი
მნიშვნელობა, რომელიც ამ შეგრძნების
შინით სუფევს, მცირედი სიხარული იქ-
ნება ეს თუ რიდნული სევდა — იმანსტუ-
რია, ანდა მის ახლო-მასლო კრთის ცხე-
ლი ნისლივით; ეს არის ფერი ან ბერა. ვინ
განასხვავებს მწერს (მკაცრე) ვაშლს მისი
საშო სიმჟავისაგან? განა უკვე ბერს არ
გამოიბო ასეთი თქმით — „მწერს (მკაცრე)
ვაშლის საშო სიმჟავე“? აქ მწერსა წითე-
ლია და სხვა არაფერი. ისინი საგნები და
თავისთავად არსებობენ.

მართალია, თუ შევთანხმდებით,
შევიძლია მათ ნიშნის ფუნქციაც მივა-
ნიჭოთ. მე ყველათა ენის შესახებ მო-
განსვენებ; მაგრამ თუ შეთანხმების შე-
მდე თეთრი გარდები ჩემთვის „ერთგუ-
ლებას“ ნიშნავს, მე უკვე ვარდს ველარ
გზელად და მთელი ყურადღება მის მიღმა
მიზნისკენ — აბსტრაქტული სიკეთისკენ
მისწრაფვის. ვარდები სრულიად მაგი-
წყდება, ვერც კი ვამჩნევ მათ. ეს იმას
ნიშნავს, ისე არ ვიქცევ, როგორც ხე-
ლოვანი მოიქცეოდა. ხელოვანისთვის

ფერი, სურნელი, ფიქრის კოცხის
წერალი, უმაღლესი ხარისხში აყვანილი
საგნებია. მის ყურადღებას აიყვანს ბე-
რების და ფორმების თვისებები, რომ-
ლებსაც ნიადაგ უბრუნდება და რომლე-
ბითაც მოხიბლულია. ეს ის ფერითი
ობიექტებია, რომელთა ცილიზე გადა-
ტანას აიძუებს და ერთდგერთი ცელი-
ლება, რასაც ობიექტი მხატვრის ხელში
განიცდის, ის არის, რომ იგი გადააქვს
როგორც წარმოსახვითი ობიექტები.
ამიტომ ხელოვანი, რამდენადაც შესა-
ძლებელია, შორს არის იმისგან, რომ ფე-
რები და ფორმები ენად მიიჩნიოს. (კლე-
ეს სილიდეს და მცდარობაც სწორედ
იმის ცდამბა, რომ შექმნას მხატვრობა,
რომელიც ორივე იქნებოდა — ნიშანიც
და ობიექტიც).

რაც ქმედითა შემოქმედების ელე-
მენტებისათვის, ქმედითა მათი კომბი-
ნაციებისთვისაც. მხატვარს როდი სურს
ცელიზე ნიშნების დახატვა, მას საგნის
შექმნა უნდა. და თუ წითელს, ყვითელსა
და მწვანეს იგი ერთმანეთის გვერდით
ათავსებს, ეს არ გამოა იმის მიზეზად,
რომ ფერთა ამ კოლექციას გარკვეული
მნიშვნელობა ექნეს, ე. ი. შექმნოს მოუ-
თითოს სხვა ობიექტებზე. ცხადია, კომ-
პოზიციისათვის თავისი სული აქვს და რაკი
უნდა არსებობდეს თუნდაც ფარული მო-
ტივები, რომელთა გამო მხატვარი ირ-
ჩევის ყვითელს და არა იისფერს, შესა-
ძლებელია დავასკვნათ, რომ ასე შექმნილი
ობიექტები ასახავენ მხატვრის უღრმეს
ტენდენციებს. თუკი, არ გამოხატავენ
არც მის წყრომას, არც მის სულიერ
ტანჯვას ან სიხარულს, როგორც ეს
სხეული სიტყვებს ან სახის გამოხატვე-
ლებას. ეს ტენდენციები განაყოფიერე-
ბულია ემოციით და იმ მიზნით, რომ შე-
იქნას ფერებში, რომელთაც თავადაც
აქვთ რაღაც მნიშვნელობის მსგავსი,
მხატვრის ემოციები შეერევიან მათ და
გაბუნდოვანდებიან; ვეღარავინ შეძლებს
მათ ბოლომდე ადოცინებას იქ.

ტინტორეტომ ცის ყვითელი ნაპ-
რალი, გოლკოთას რომ აღვას თავზე,
სულიერი ტანჯვის აღსანიშნავად ან მის
გამოსაწვევად როდი აიჩნია. იგი ერთსა
და იმავე დროს სულიერი ტანჯვაც არის
და ყვითელი ცაც; განა იგი ტანჯვის ცაა
ან ტანჯული ზეცა, არამედ საგნად ქცეუ-
ლი ტანჯვაა. ტანჯვა, რომელიც ცის ყვი-
თელ ნაპრალად გადაქცეულა და ამიტომ
იმ თვისებებით არის ჩამირული, იმ თვი-
სებებით არის გადფარული, რაც ნიშან-
დობლივია საგნებისათვის; ჩამირულია
მათი პერსპექტივით, განვრცობით, მა-
თი ყრუ სიმყარით, მათი გარეგნობით და
ურთიერთობათა იმ მრავალფეროვნე-
ბით, რომელიც აქვთ სხვა საგნებთან. ეს
იმას ნიშნავს, რომ იგი უკვე ადოცინო-
ვია. ეს პავს ცასა და დედამიწას შორის
გამოკიდებულ უმარავ ამაო ცდას გამო-
თქვას ის, რის გამოთქმასაც ეწინააღ-
დეგება ამ საგნთა ბუნება.

ასევე, მელიოდის მნიშვნელობაც —
თუკი შეიძლება კვლავ მნიშვნელობაზე
საუბარი — არაფერს წარმოადგენს
თვით მელიოდის გარეშე, იდეისგან გან-
სხვავებით, რომლის ადეკვატური გად-
მოცემა რამდენიმე გზით არის შესაძლე-
ბელი. გინდ მხიარული დაჩრქვით, გინდ
— სევდიანი, ის ყოველთვის იქნება იმაზე
მეტ, თქვენ რომ შეძლებთ თქვათ მის
შესახებ. გრძნობები, რომლებიც უთუ-
ოდ ძვეს გამოვნილი თემის სათავეში-
ვე, როდი არიან იმის მიზეზი, რომ ნო-
ტებში გაფორმების შემდეგობით მონდა
მათი ტრანსპარენტია (გარდასხეულებ-
ა) და ტრანსპარენტია (გარდაქმნა). გლო-
ვით ტირილი არის გლოვის ნიშანი, რო-
მელიც მას იწვევს, მაგრამ სამგლოვიარო
სიმღერა ერთდროულად არის ორივე —
თვით გლოვაც და რაღაც სხვა, გლოვი-
სგან განსხვავებული, ან თუკი ვისმეს
ხურს ათთვისოს ვგზისტენციალისტთა
ლექსიკა, ასე ვიტყვოდით — ეს არის
გლოვა, რომელიც უკვე კი აღარ არსე-
ბობს (does not exist), არამედ არის (is).
მაგრამ თქვენ მეტყვით, წარმოვიდგინო
მხატვარი, რომელიც სახლების ზატებს?
სწორედ ეგაა იგი აკეთებს მათ, ესე იგი

დასასრული მ-10 გვირგვინი

თარგმნა და კომენტარები დაურთო
პროფორმ იაშვილმა

თამუნა კუტაშვიძე

აგვარდნაგვის ბარამშ შანსა პარაპალაია!

მხატვარი ჯიმი ვერგილე-ვეგენი წყალქვეშ ხატავს. იგი წარმოშობით ბელგიელია, ცხოვრობს ტულონში, ხმელთაშუა ზღვის სანაპიროზე. დროდადრო (ცხადია, როცა შესაფერი ამინდია), იგი აგვალანგს იცვამს, ზღვის ფსკერზე ეშვება, მოლბერტს დგამს, ამბავებს და სპეციალური საღებავებით, სპეციალურ სინთეტიკურ ქსოვილზე ხატავს. სურათები ძალზე საინტერესოა კოლორიტითა და ძლიერ შთაბეჭდილებას ახდენს. ყველაზე საინტერესო ის არის, რომ მხატვარი გამოფენებს აწყობს... წყალქვეშ.

დედაიფა გადავს ბებრამს

ხალხურ საკრავებში რეზონატორად სხვადსხვა საგნებს იყენებენ: გამომშრალი გოგრა, ბამბუკის-ნაჭერი და სხვა. ყველაზე ორიგინალური რეზონატორი „მიწის ციტრას“ აქვს, რომელიც ძალზე პოპულარულია უგანდაში მცხოვრებ ხალხებში. მიწაში ამოღებულ დიდ თხრილს თხელ სახურავს აფარებენ, რომელზეც სიმები დაჭიმული. მთავარია კარგი ჟღერადობა, სასიამოვნო მუსიკა და მსმენელი თვითონ მთავა.

კომპიუტერები სუპეროპან...

კომპიუტერების სამყარო კაცობრიობას არნახულ სიბარულსა და მრისხანე შიშს პირადება. უკვე არსებობს კომპიუტერული ხელიგნობა, კომპიუტერული დანაშაულებები, კომპიუტერული მანტაჟი, კომპიუტერული ჯამშეშობაც კი.

შეერთებულ შტატებში ძალზე პოპულარული გახდა კომპიუტერული თამაშობები. დავუშვათ ასეთი, თქვენ მუშაობთ, უეცრად დისკლეიდან თქვენი მონაცემები ქრება და სიმბათიური სახე გამოჩნდება, რომელიც კოცნას გიგზავნით. ანდა ეგრანზე შიშველ ლამაზმანს აღმოაჩნეთ, რომლის მთელი ტუალეტი ლეღვის ფოთოლია. ერთი კომპიუტერული ფირმა(სან-ლუის-ობისპი. კალიფორნია) მსურველს კომპიუტერული მოწყობილობისათვის ვარიანტს სთავაზობს, რომლითაც ყველა მსურველს შეუძლია ახლობლის აპარატში შეიყვანოს მასალა.

მართალია, ეს ხუმრობაა, გამოსახულება ერთი წამით ჩნდება, პროგრამა არ ფუქდება... მაგრამ, მაინც... ყოველ ხუმრობაში რაღაცის მინიშნებაა... ამ შემთხვევაში კი ერთი საშუალებაც არ არსებობს იმის გასაგებად, თუ ვინ შეიყვანა თქვენს კომპიუტერში გამოსახულება. ხუმარის ანონიმურობა გარანტირებულია. მაგრამ ასეთი ხუმრობებით სარგებელი შეიძლება მარტო ხუმარებმა არ ნახონ.

მ-11 ბეპლიდა

ტაცა უიზიკის კანონით, როცა სხვადსხვა ძალა ერთ და იმავე საგანს თავისკენ უქაჩავს, ამ საგნის მდებარეობას სწევებს მეზობელი ძალების უძლიერესობა — საგანს — უნდა, თუ არ უნდა — ყოველთვის მოპრევი გადითრევის.

აქედამ ცხადია, „ორიგენტაციაში“ ჩვენ სარჩევი და სადავო არა გვაქვს რაღონიერება იმას უნდა ვაღიოთ, რომ ფიზიკალად თვალს ვადევნოთ, თუ ჩვენს გარშემო რა ძალები ვარჯიშობენ, რა ურთიერთ განწყობილებაში დგებიან?

ნიკო ნიკოლაძემ 1918 წ. აპრილ-მაისში აკჩნეკელთან ერთად მონაწილეობა მიიღო ბათუმში გამართულ ოსმალეთ-ამიერკავკასიის სამშვიდობო კონფერენციის მუშაობაში. ეს იყო უაღრესად რთული და ძნელი მისია. ჩვენი დელეგატები მოლაპარაკებაზე წარმოადგენდნენ ამიერკავკასიის სეიმს და არა საქართველოს. მათთან ერთად ბათუმში გაგზავნილ იყვნენ აზერბაიჯანისა და სომხეთის წარმომადგენლებიც. ამიერკავკასიის რესპუბლიკა, რომელმაც 1918 წ. 9 აპრილს თავი რუსეთისაგან ჩამოშორებულად გამოაცხადა, არ იყო მტკიცე პოლიტიკური ერთეული. იგი ნაქარვად შექმნილ, ზელოვნურ გაერთიანებას წარმოადგენდა, რომელსაც შინაგანი წინააღმდეგობა-უთანხმოებანი ღრღნიდა. არ იყო ერთსულოვნება მოლაპარაკებაზე მყოფ ამიერკავკასიის დელეგატთაშიც. ამას ემატებოდა ისიც, რომ რუსეთის ჯარებმა თვითნებურად მიატოვეს კავკასიის ფრონტი, ხოლო ბრესტის ზავით დადასტურებული ოსმალეთი, რომელსაც სათანადო წინააღმდეგობა აღარ ხვდებოდა (ამიერკავკასიის არ გაჩნდა ძლიერი არმია), ენერგიულად მოიწვედა კავკასიის სიღრმეში და ახალ ტერიტორიებს იმორჩილებდა. შექმნილ ვითარებაში ქართველებმა მჭერა გერმანიისაკენ მიმართეს, რომლის წარმომადგენლებიც ესწრებოდა ბათუმის კონფერენციას. გერმანიისთან დაკავშირების გადაწყვეტილებას წინ უსწრებდა საქართველოს ეროვნული საბჭოს წარმომადგენელთა თათბირი, რომელიც 1918 წ. 22 მაისს იქვე, ბათუმში გაიმართა. ამ ივენენტს ზელოვნური, ა. კ. ჩხენკელი, ნიკოლაძე, ნუროდანი და ბსურგულაძე-სწორედ ამ ისტორიულ შეხვედრაზე გადაწყდა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების საკითხი. ბედმა ამ საკითხის გადაწყვეტა ერთ-ერთ დიდ სამოციანელსაც არგუნა აი, როგორ ახასიათებს მას ზელოვნული თავის ცნობილ წიგნში „საქართველოს დამოუკიდებლობა 1918-1921 წლების საერთაშორისო პოლიტიკაში“. „ნიკო ნიკოლაძე მტკადა აღვიდა ატარებდა თავის 75 წლის სიმძიმეს... უღვევი მესხიერება, ცოდნა ოსმალეთ-კავკასიის დამოუკიდებულებისა, მუსაფის მჭვერთხ ნიჭი, თვალბში ცაცხლის ნაპერწკლები თეთრ წვერთან და წარმოსადგე შეხედულებასთან ერთად, ყვე-

ლაფერი ეს ძლიერ სასარგებლოდ ჰქმნიდა მის უოფნას ბათუმში“.

ბათუმიდან, საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების მეორე დღე, ნიკო ნიკოლაძე ფოთში გაემგზავრა, სადაც გაუფორმა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისა და გერმანიის დროებითი შეთანხმება. ამ დოკუმენტის შედგენაში ენერგიული მონაწილეობა მიიღო ნიკო ნიკოლაძემ. ამიტომაც, სრულიად ბუნებრივი იყო, რომ იგი ჩართეს საქა-

გიორგაფიიდან აპოხაული ფურსკლები

როველოს ოფიციალური დელეგაციის შემადგენლობაში, რომელიც 1918 წ. ივნისში ბერლინს გაემართა გერმანიის იმპერიის მთავრობასთან მოსალაპარაკებლად. ქართველთა მიზანს შეადგენდა საქართველოს დამოუკიდებლობის აღიარების მიღწევა და გერმანიისთან გარკვეული ეკონომიკური ზღუდრების დადება.

დელეგაციის შეხვედრა ჰქონდა გერმანიის საგარეო საქმეთა მინისტრთან რ. ფონიულმანთან, სხვა გავლენიან პირებთან, რომლებსაც წარუდგინეს საქართველოს მემორანდუმი. ამ საგულისხმო დოკუმენტის პოლიტიკური ნაწილი ზავალი-შვილმა შეადგინა, ხოლო ეკონომიკური მიმონილვა ნიკოლაძეს ეკუთვნის. ამ უკანასკნელში გადმოცემულია ცნობები საქართველოს გეოგრაფიული მდებარეობის, ბუნებრივი სიმდიდრეების და სხვათა. შესახება დასაბუთებულია სარგებლობა, რაც საქართველოსთან მოკავშირეობას შეუძლია შესძინოს გერმანიას. ზავალიშვილის სიტყვით, ნიკოლაძე კიულმანთან საუბრისას ასაბუთებდა იდეას შუა ევროპის შორეულ აღმოსავლეთთან ვაჭრობის ფოთზე გატარების შესახებ (ბერლინ-ფოთი-ბეკინი). სხვათა შორის, მსგავსი იდეა — კავკასიის დერეფნის სახელწოდებით ამ ბოლო წლებში კვლავ წამოიწია საქართველოს ხელისუფლებამ.

ქართული დელეგაციის მისია წარმატებით დასრულდა. 1918 წ. ოქტომბერში ნიკო ნიკოლაძე ბერლინიდან სამშობლოში დაბრუნდა. მან საქართველოს პარლამენტის დახურულ სხდომაზე გააკეთა მო-

ხსენება გერმანიისთან დადებული ეკონომიკური ზღუდრების თაობაზე.

ამასთან დაკავშირებით რაფიელ ინგილო(ივანიკი) გაუთ „საქართველოში“ მიუთითებდა: „პირუთენელთა გვავალბებს ხაზგასმით ავღნიშნოთ ჩვენი რესპუბლიკის რწმუნებულთა ნაყოფიერი მოღვაწეობა მათთვის უცნობ დიპლომატიურ სფეროში, რაიც უმეტესად გამოიხატება იმაში, რომ შედარებით მოკლე დროის განმავლობაში მათ მოახერხეს გაჭირვებაში

მყოფ სახელმწიფოსათვის აუცილებელი სახიგრო პოლიტიკურ-ეკონომიკურ პირობების შექმნა...“

ჩვენ თავიდანვე დამედებულნი ვიყავით დელეგაციის ნაყოფიერ მოქმედებაში იმ ფარგლებში, რომელიც მას მიუთვნილი ჰქონდა საქართველოს მთავრობისაგან. ნიკოლაძის მონაწილეობა ოფიციალურ მოლაპარაკებაში გარანტიას გვაძლევდა, რომ მისთვის ჩაბარებული ეკონომიკური მისია საქართველოსთვის სასიკეთოდ დამთავრდებოდა, რაშიც პარლამენტი და მთავრობა დარწმუნდა 17 ოქტომბრის სხდომაზე, რომელზედაც მსცოვანმა მოღვაწემ ჩვეულებრივ სიღარბასილი და შთაგონებით გაასენა ერის მესვეურთ ბერლინში შესრულებული დიდი სახელმწიფოებრივი საქმე“.

1919 წლის თებერვალში ჩატარდა საქართველოს დამფუძნებელი კრების არჩევნები. ეროვნულ-დემოკრატიკმა 8 დეპუტატი გაიყვანეს. ერთ-ერთი მათგანი ნიკო ნიკოლაძე იყო. იგი ჩვეული გულისხმიერებით ჩაება უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანოს მუშაობაში ნიკო ნიკოლაძე არჩეული იყო დამფუძნებელი კრების ზეათა კომისიის წევრად.

საინტერესოა, რომ საკუთარი სახელმწიფოებრიობის პირობებში ნიკო ნიკოლაძე საქმიოდ აღარ თვლიდა პოლიტიკური პარტიების ძველი ფორმით შენარჩუნებას და მხარს უჭერდა მათ განახლება-გადახალისებას. „ნუთუ დღესაც არა ჩანს თქვენთვის, რომ ძველი განყოფილება არის ანაქრონიზმი?“, — მიმართავ-

და დემუტატებს ნიკო ნიკოლაძე დამფუძნებელი კრების პლენარულ სხდომაზე გამოსვლისას — „დღევანდელ ჩვენ ცხოვრების სინამდვილეს არაფერნაირად არ შეეფერება ჩვენი პარტიულად დანაწილება... ყველა პარტიას დაუდგა დრო, რომ ჩაფიქრდეს, სხვანაირად შეიმუშაოს პროგრამა და აწარმოოს თავისი ძალები იმ მდგომარეობის მიხედვით, რომელიც ჩვენს გარშემოა. თორემ ის ძველი სახელები, ძველი განყოფილება, ძველი უმჯაფოფილება ერთი-მეორის წინააღმდეგ მარტო წგრევის და არა შენების იარაღია“, — დასძინდა იგი.

მიუხედავად პოლიტიკური მოღვაწეობისა, ნიკო ნიკოლაძე არ იფიქრებდა პრაქტიკულ საქმიანობას. მისი ზრუნვის საგანი იყო ჰიათურის შავი ქვის მრეწველობის აღორძინება და მსოფლიო ბაზარზე მისი გატანა, რაც დიდად შეუწყობდა ხელს საქართველოს დაცემულ ეკონომიკის გამოცოცხლებას. ნიკო ნიკოლაძე დაინტერესებული ყოფილა ნავთობსადენის გაყვანით ჭკროვნოდან ფოთამდე. შეუდგენია კიდევაც გეგმა სახელწოდებით: „ნავთობსადენი გროვნოდან — შავი ზღვის ნაპირი“ და სხვა.

1920 წ. აპრილში ნიკო ნიკოლაძე კვლავ უცხოეთში მიემგზავრება, აქვე რად საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ეკონომიკური მისიის შემადგენლობაში, რომელსაც ევალებოდა ევროპის ქვეყნებში გამოცხენა სესხის ახლადფუხადგმული საქართველოს სახელმწიფოსათვის. მისიამ დიდი მუშაობა გასწია, მიაღწია კიდევ საწადელს, მაგრამ ევროპული სესხის მიღება საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას აღარ დასცლდა. 1921 წლის თებერვალ-მარტში საბჭოთა რუსეთმა იარაღის ძალით დაახლო საქართველოს დამოუკიდებლობა. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მთავრობა და დამფუძნებელი კრებაც კანონგარეშედ იქნა გამოცხადებული...

ნიკო ნიკოლაძე უცხოეთში დარჩა. ჰიათურის მარგანცის საექსპორტო საზოგადოების („ჩემო“) მინდობილობით იგი მიმოდოდა ლონდონში, როტერდამში, პარიზსა და ჰააგაში, აგვარებდა ამ ძვირფასი წიაღისეულის უცხოეთში ექსპლუატაციის საკითხებს. სხვათა შორის, ცნობილი ამერიკელი მრეწველი ჰარიმანი ამ მიზნით საქართველოში ნიკო ნიკოლაძის ჩრევით ჩამოვიდა. საქართველოს ბოლშევიკური ხელისუფლება ნიკო ნიკოლაძეს სთავაზობდა დაბრუნებულყო სამშობლოში და პირდებოდა ხელ შეუწელობის გარანტიას. 51 წლის მოხუც სიცოცხლე დიდად უკვე აღარ უღირდა. 1924 წ. მარტში იგი საქართველოში დაბრუნდა.

ოთარ ჯანაშიძე

ბადი

დიმიტრი ლიხანოვი

რისტოვის მოკლავს ვასია სტალინი

ხალხი ჭერ კიდევ გონს ვერ მოსულიყო თავს დამტყდარი უბედურებისაგან: გაზაფხულის ატალახებულ ქუჩებში გროვდებოდა ათეულ ათასობით ადამიანი, რათა რამდენიმე წამით სუნთქვა შეეკროდათ მკვდარი სტალინის ნახვისას; ჭერ მიწისთვისაც არ მიებარებინათ ის ადამიანები, რომლებიც მისი დაკრძალვის დროს გასრისეს, როცა სუკში სტალინის ვაჟის — ვასილის საქმის შეთითხნა დაიწყეს. იგი დაპატიმრეს. მაშინ გარდაცვალებიდან თვე-ნახევრის შემდეგ — 1953 წლის 25 აპრილს.

დოკუმენტებში, რომლებსაც საიდუმლოების გრიფი მოხსნეს, ერთი სიტყვაც არ არის ნათქვამი, თუ ვინ ჩაიფიქრა ეს გმირული ოპერაცია, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ ეს გაკეთეს სტალინის ყოფილმა ყურბოქორილმა ყმებმა: ბერია, მოლოტოვმა, მაღლის მჭვერთხ ნიჭი, თვალბში ცაცხლის ნაპერწკლები თეთრ წვერთან და წარმოსადგე შეხედულებასთან ერთად, ყვე-

ლაფერი ეს ძლიერ სასარგებლოდ ჰქმნიდა მის უოფნას ბათუმში“.

ისტორიული მოკვლევის ცდა

რმოთქმა, მისთვის თვალბში შეხედვა, აი, თქვენი დაპატიმრების ორდერი! ვასიასთან ერთად ლევიტოვოში ჩასვეს მისი ორი მოადგილე, სამეურნეო ნაწილის უფროსი, ოთხი ადიუტანტი, მძღოლი და შტაბის პარიკახერი ქელიც კი. აპრილის იმ დღეს ვასილს მხოლოდ 32 წელი შეუსრულდა. მას მოსკოვის სამხედრო ოლქის სამხედრო-სამაერო ძალების სარდლის თანამდებობა ეკავა. სვამდა ენმარებოდა სპორტსმენებს. ცხოვრობდა საყვარელთან ბრალი დასდეს სახელმწიფო სახსრების განიკებაში (მარტო იმისათვის რომ ვერ დაპატიმრებდნენ, რომ სტალინის შეიდი იყო). აი, ყველაფერი...

არსებობს ვასილის საქმეში ორფურცლიანი მასშტერებრივი ატესტაცია, რომელიც 1945 წლის 20 ივლისს მისცა მას მე-16 სამაერო არმიის სარდალმა, გენერალ-მოლკოვნიკმა რუდენკომ. მასში ნათქვამია, რომ ვასილმა სამხედრო-სამაერო ძალებში სამსახური დაიწყო 18 წლის ასაკში, ოცი წლისამ მიიღო ოფიცრის პირველი ჩინი, ფრონტზე წავიდა 1941 წლის 21 ივნისს, ზურგში ერთი დღეც არ დაუოვნებულა. ჭერ გამანადგურებელ ავიამოლს მე-თავრობდა, მერე მესამე გვარდიულ გამანადგურებელ ავიადივიზიას. რომელმაც შესარულა 1751 საბრძოლო გაფრენა, ჩაება 30 სამაერო ბრძოლაში და გაანადგურა მოწინააღმდეგის 16 თვითმფრინავი, ხოლო ომის დამდეგს ვასილი 256-ე გამანადგურებელი ავიადივიზიის სარ-

დლად დანიშნეს. დივიზია მარტო ბერლინის ოპერაციაში 15-ჭერ ჩაება სამაერო ბრძოლაში და მტრის 17 თვითმფრინავი გაანადგურა. თვით ვასილი კი, მიუხედავად იმისა, რომ ფეხები და ხერხემალი ტკიოდა, შესანიშნავად მართავდა ოცი საწოლის თვითმფრინავს, დაწყებული მსუბუქი „პო-2“-ით და უძლიერესი „ნარრაიკინ“-ით დამთავრებული.

ბელადის ვაჟიშვილის დაკითხვა დაიწყო 1953 წლის 9 მაისს. თითქმის სპეციალურად შეარჩიეს გამარჯვების დღესასწაული. ეს პასუხსაგები საქმე დაავალეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვან საქმეთა საგამომძიებლო ნაწილის უფროსს, გენერალ-ლეიტენანტ ვლოდჰიმერსკის და მის მოადგილეს, პოლკოვნიკ კოშლოვს. დაკითხვის ოქმი, სამი დღის მანძილზე რომ მათ შეითითნეს, გაგოცებთ ბრალდების სიბრძნე. მისი არსი, ოროდეს სიტყვით, ასე გალიხატება: ვასილ იოსების ძე სტალინს, „ეკავა რა მოსკოვის სამხედრო ოლქის სამხედრო-სამაერო ძალების სარდლის პოსტი, ფლანგავდა სახელმწიფო ჯონებას და უკანონოდ ხარკავდა ფულად სახსრებს, რითაც დიდი მატერიალური ზარალი მიყენა საბჭოთა სახელმწიფოს“.

საუფრადებოა, რომ პირველივე შეკითხვას ხაზინის „გაულანგის“ თაობაზე, ვასილი ასე უპასუხებს: „პირადი გამდიდრების მიზნით მე არ გამიფლანგავს სახელმწიფო სახსრები და ჯონება, ამიტომ არ შემიძლია თავი დამანაშავედ ვცნო“. ეს მართალი იყო. როგორ შეიძლება გაულანგავში ბრალი დასდო კაცს, რომელსაც სულ რაღაც ორი თვის წინათ უვლადფერი თავზე საყრელად ჰქონდა. ნუთუ ვლოდჰიმერსკის და კოშლოვს ეს არ ესმოდათ? ისინი

დასასრული მ-13 ბეპრლმა

ჩრდეთის მოკლეს ვასია სტალინი

1960 წლის 5 იანვარს, სრულშედეგის ეპოქის დასასრულს, გენერალური პროკურორი რუდენკო და მთავარი სუბსიტ-მუდგებინი კვლავ აჯანყდნენ არსას პარტიის ცენტრალური კომიტეტში. ქვეყნის უშიშროებასი ცენტრებში ცენტრალური კომიტეტის თხოვნა კარგი ყოფიქცევისა და მთავალი დაავადების გამო „ვ.ი. სტალინის მიმართ გამოყენებულ იქნას კერძო ანისიტა... დავეაღლოს მოსკოვის საბჭოს ქმოსკოვში ვ.ი. სტალინის გამოყოფის სამოთახიანი ბინა, დავეაღლოს სსრ კავშირის თავდაცვის სამინისტროს ვ.ი. სტალინის დუმიწნოს ბენის... გამოუყოს მას საანდროუპის საჯურის ა თვით და დასაბრუნოს დაბადებების დრო ჩამორთმეული ბირადი ნივთები; ერთდროული დახმარების სახით ვ.ი. სტალინის მიეცეს 30 ათასი მანეთი“; ხსენებულ არჯას აქვს ასეთი მიწაწერი: „სსკპ ცენტრალური კომიტეტის პრეზიუმის განცხადებით 1960 წლის დადგენილებით აშუქლებინას და რარუდენკოს წინადადებები მიღებულია“.

თითქოს ამ რეზოლუციის შემდეგ პატიმარი უნდა გაათავისუფლონ საპრობილეოდან, მაგრამ აქედან იწყება გაუგებარი ამბები.

რაში უნდა ვეძებოთ გასაღები იმ საიდუმლოებისა, თუ რატომ შეშინდნენ და უკან დაიხიეს რუდენკოებმა, შელეპინებმა და სხვადასხვა ჭურის ხრუშჩოვებმა „ვ.ი. სტალინის საქმესთან“ დაკავშირებით.

ახლა ვნახოთ 1961 წლის 7 აპრილს შედგენილი არჩაუასისკელის მოხდის ადგილებში ყოფნის პერიოდში ვ.ა. სტალინი არ გამოსწორებულა, თავი უშირავს ერთობა გამოშვებულ, გულღვარვლიანად, მოითხოვს ისეთებზე განსაუთრებულ პოლიტიკებს, რომლებზეც მაისის სიღაცებელს საგრებლობდა. ჩვენს მიერ შეთავაზებულ წინადადებზე, რომ პატიმრობიდან გათავისუფლების შემდეგ მუდმივ საცხოვრებლად გაემგზავროს ქალაქ ყაზანში ან ქალაქ კუბინოვში, ვ.სტალინმა განაცხადა, რომ ნებაყოფლობით მოსკოვიდან ფეხსაც არ გადაგასხ. გვარის გამოცვლის თაობაზე კატეგორიული უარი თქვა. ვ. სტალინმა ანაცხადა, რომ თუ სათანადო პირობებს არ შეუქმნია, იგი ენას კბილს არ დაჰკერს და ყველას ეტყვის, რომ თავის დროზე უსაფუძვლოდ გაასაბრთლეს და მის მიმართ ადგილი აქვს თვითნებობასა და ძალმომრეობას. საუბრისას დროს იგი ამბობს, რომ პატიმრობიდან გათავისუფლების შემდეგ ეცდება მოხვედრს მიღებაზე ამხანაგ ნ.ს. ხრუშჩოვთან და სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმის სხვა წევრებთან. ამასთან მან გამოთქვა აზრი იმის თაობაზე, რომ შესაძლოა კვლავ მიმართოს ჩინეთის საელჩოს თხოვნით, რათა გაგზავნიონ ჩინეთში, სადაც იმპერიალებს და იმუშავებს. სსრ კავშირის პროკურატურა და სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტი დარწმუნებული არიან, რომ ვ.ა.

სტალინი პატივობრივად გათავისუფლების შემდეგაც არ მოკვება გონს, გააგრძელებს უწყსო ცხოვრებას... ამასთან დაკავშირებით მიზანშეწონილად მიგვაჩნია... მოქმედი კანონმდებლობიდან გამოაკლისოს წესები, სასჯელის მოხდას შემდეგ, ვ.ა. სტალინი გადასაწყვეტელ იქნას ან წლის ვადით ქუჰუანში (ამ ქალაქში აკრძალულია საზღვარგარეთელი კორესპონდენტების შესვლა). ქალაქ ყაუზანში გამოეცხოს მას ერთობიანი იზოლირებული ბინა. ექიმების დასკვნით, ვ.ა. სტალინის ჯანმრთელობის მდგომარეობა ცუდია. მის ესპირობას ხანგრძლივი მკურნალობა დასაქმების უზრუნველყოფა, როგორც არბაში 25 წელზე მეტე ხნის ნამსახურს, შედავთიანი დარიცხვით დანიშნული ჰქონდა ბენსია 800 მანეთის ოდენობით; მაგრამ, ვითვალისწინებთ რა იმ გარემოებას, რომ მან თავისი მოქმედებით საზელი გაუტეხა საბჭოთა გენერალის მაღალ წოდებით, შემოვადივარე წინადადებით — სსრ კავშირის თავდადვის სპირიტუალის წაშორ დავნიშნოს მას ბენსია 1500 მანეთი თვისრად. ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესების კვალობაზე შესაძლებლად მიგვაჩნია მისი შრომითი მოწყობა ქალაქ ყაუზანის ერთ-ერთ საავიაციო ქარხანაში.

ნაშ. ამასთან მიზანშეწონილად მიგვაჩნია ვ.ი. სტალინის პასპორტი მისცენ სხვისი გვარით...”

ვასილ სტალინი ჟაჰანში ჩავიდა 1961 წლის მარტში, მას ყველაფერი წარათევს: სახლი, ფული, მეგობრები, სამსახური, თვით გვარიც კი. ასე რომ, გაგარინის 105 ნომერში მდებარე ერთოთახიან ბინაში ის შევიდა მხოლოდ ერთი ჩემოდნით, რომელშიც ეწყო ვერცხლის ჟანჭი, ნაბადი და ქართული ინფორმაციის ფირფიტები.

აქ, ყაზანში, ვასილმა ერთი წელი იცხოვრა, მაგრამ სტალინის შვილის ცხოვრების ეს უკანასკნელი წელი აღსავსეა საიდუმლოებით მოცული ამბებით.

მისი უკანასკნელი ცოლის, მარია ნიკოლოზის ასუ-
ლის მოგონების თანახმად, 62 წლის იანვარში ყაზანში
მოულოდნელად გამოჩნდა ვინმე მარია ნუზბერგი. ცნო-
ბილი გახდა, რომ იგი სუჟა ჩამოიყვანა შვილებთან ერთად
ციმბირიდან სპეციალურად ვასის მოსახლეობად და ცალ-
კე იზოლირებული ბინაც ეცა გამოუყო. ამის მეტად არანა-
რადური იცოდა, მაგრამ სრულიად აშკარაა, რომ იგი
ყაზანში ჩამოვიდა და რამდენიმე თვის განმავლობაში
სახელმწიფო უშიშროების სპეციალური დავალებით, გა-
გარიწეს 105 ნომერში ცხოვრობდა. სწორედ ნუზბერგის
გარჩენის შემდეგ დაადგა სტალინის შვილი „უცნაური
ავადმყოფობით“, რომელმაც იმსხვერპლა კიდევ

„მაშინ, იანვარში, ივრნებს მარია ნიკოლოზის ასული, მე იძულებული გაუხდი მიმეტოვებინა ვასია. ნუშეგრე, მუღმივად მის ბინაში ტრიალებდა, ნებსებს უკეთებდა“. მარია ნიკოლოზის ასულს ეუბნებოდნენ, რომ ეს იყო დასაძინებელი ინექცია, მაგრამ როდესაც მან სცადა ერთი ამოქოვს გასწივად, შედგა ამოულა ხელიდან გამოსატაცდა და პატაქე ფეხით გასრისა.

„მარტის თვეში სამსახურში დამირეკა ექიმმა ბარი-
შევამ, — აგრძელებს მარია ნიკოლოზის ასული. — და-
მითხრა, „თქვენი ქმარი ძალიან ცუდადაა. იგი დაებრტყით
მართლაც, რომ მასთან მოხვდეთო“. მე მივედი. ვასილ
მართლაც ძალიან ცუდად იყო. მტანსმელად გამწვანდა
დატანჯული შეჩვენა. თითქოს საწოლში ვასია კი არ იწვე-
არამედ სულ სხვა, უცნობი პიროვნება. ნუზბერდიც იქვე
იჯდა, ერთი წუთითაც არ გვეტოვებდა მარტო მე და ვასიან
„რატომ შენ თვითონ არ დამირეკე?“ — ეკითხა. „მე არ
შემეძლო. აქ არ ვიყავი“, — „როგორ?“ — „მე წამოყუ-
ნესო“, — „სად წაიყუანეს?“ — „რაქვან მნიშვნელობა“. „სად
წაიყუანეს? რისთვის? რა გაუეთეს? — ამ კითხვებზე არ
მიძლია პასუხი, ან ვინ დაემკმედა პასუხს. ჩემს წინ იწ-
უმწერა, გამხდარი ადამიანი.

17 მარტს ვახთა კვლავ წაუყვანეს უცნობი მიმართუ-
ლებით, ხოლო ორი დღის შემდეგ სტალინის შვილი
გარდაიცვალა. გარდაიცვალა 41 წლისა ეს ანალოგარდა-
ძლიერი მაშაქაი, რომელმაც 9 წელი გაუცაკურად გაუ-
ძლო ლეფორტოვსა და ვლადიმირის ციხეების ჭოჭონე-
თურ ჯარებს, ყაზანის გადასახლებაში, საცქვო ვითარებაში
მოუღო დენგლად „დაწვი“.

და კიდევ ერთი, უკანასკნელი შტრიხი. როდესაც
არსის სასაფლაოზე კუბის თავი ახადეს მცველებულთა
გამოსაშვიდობებლად, მარია ნიკოლოზის ასულმა ვერ
იცნო ვასილი. მეგობარისაგან სახე გაღურქებულმა, ხოლო
ცნობიერებატეხილმა ჰქონდა. კუბი, საწინაო ჩაუტყდა. ზე
მოდან უანერის წითელი ვარსკვლავიანი ობელისკი დაად
გეს 2 წლის შემდეგ მეგობრები გარნიტის ძეგლს დაუდ
გამენ ფოტოგრაფიითა და წარწერით მაგრამ ორიოდ
დღეც არ გავა, რომ ვიღაც რამდენიმე გასროლით დაე
ხრილივან ფოტოგრაფიას...

„სოვერუზენო სეკრეტო“, 1994

தாருமீன

ფელიქს დანელიამ

სკვადრსკვ

ხვლიკი დედაჩემის
მეზანზარებელი

დინოზავრები სხედასხვა-
ნაირები იყვნენ. როგორი
იყო ყველაზე დიდი დინოზა-
ვრი? ყველაზე დიდი დინო-
ზავრის, პრეტენზია სეისმო-
ზავრს აქვს, რომელიც სიგ-
რძით 40 მეტრს აღწევდა
(შეძლო თავი ზუსტსართული-
ანი სახლის სახურავზე დაე-
ლო). სეისმოზავრის ჩონჩხის
ნარჩენები 1979 წელს ალმო-
აინეს ნიუ-მექსიკის შტატის
ქალაქ ალბუერკში. ისინი 135
მილიონი წლის წინ ცხოვ-
რობდნენ. პალეონტოლოგებმა
შემთხვევით არ უწოდეს მას
„ხვლიკი დედამიწის მახანზა-
რებელი“, რომელიც ბერძნუ-
ლი სიტყვიდან „სეისმოსკან“
(მიწისძვრა) წარმოსდგება.
როცა 80 ტონიანი რეპტილია
მდიოდა, მიუწა ზანზარებდა,
და უფრო პატარა დინოზა-
ვრები არჩევდნენ მისთვის
გზა დათმობთ.

**ვისი წპერია უფრო
მიმზიდველი?**

წინასწარ ბოდიშს გიხ-
დით, რადგან ისეთ მიმზიდ-
ველ მწერზე გვექნება საუ-
ბარი, როგორიცაა... ტილი.
მაგრამ ტილებიდანში დამო-
კიდებულება ხვედასხვა ხალ-
ხებში და სხვადასხვა ისტო-
რიულ პერიოდში იცვლებო-
და. მაგალითად ავიღოთ შვე-
დეთი: ჯალაქ გურდენბურ-
გის მერე შეიძლება გამხდარ-
იყო მხოლოდ საპატრიო მო-
ქალაქე, საპატრიოთბის საზომი.
კი ხშირი და ფართო წვერი
გახლდათ. არჩევის უპირატე-
სობა კი მინდობილი ჰქონდა
მწერს. მერობის კანდიდა-
ტი მაგიდის ირგვლივ სხდო-
ნენ და წვერსაც მაგიდაზე
აფენდნენ. მერე სპეციალ-
რად დანიშნული კომისია
შეუბნებდა მწერს, რა
დებდა — დაახლო-
სებით მსაჯი პოეტის
იბას.

ვის წვერშიც ტილი შე-
ძებოდა, ის ადამიანი ქა-
ლაქის მერი ხდებოდა. შეი-
ძლება ეს პროცედურა ვინმეს
არ მოეწონოს, სამაგიეროდ
ამომჩივეელთა მხრიდან ვინ-
მეს მოსყიდვა ჟამორიცხულია.

ჩემკიონი
პარცხნილობა

• ძნელია თქმა, რამ შეა-
გულიანა ფლორიდის შტატის
ქალაქ ორლანდოში მცხოვ-
რები პარიკმანერები ტური-
კარდენი და კრისტოფე-
მორისონი, შეექმნათ მსოფ-
ლიოში ყველაზე დიდი ვარ-
ცხნილობა. ვინ იცის, მაგრამ
ვარცხნილობა შექმნეს, რომ-
ლის სიმძლევე ორი მეტრი-
რისთვისაც გახარჯეს 22 ბა-
ლონი აეროზული თმის ლაქ-
ათ მეტრზე მეტი ადამიანის
თმის შინიონი, 2,6 კვ.მ.
გაზის ქსოვილი და ორასი
თმის სარჭი. ვარცხნილობის
მშენებლობას (სხვა სიტყვას
ვერ მოუძებნე) ერთი კვირა
დასჭირდა. ცხადია, ეს „შე-
ნობა“ გინესის რეკორდების
წიგნში* მოხვდა. ხოლო
რა მოუვიდა ლაურა კელის-
რომელიც ორმეტრიანი
თმის ზეინში ჩაიმარხა
არავინ იცის.

თბილისის სანიტარული სურათი

გვესაუბრება ქალაქ თბილისის მთავარი სანიტარული მედიკოსი მოადგილე ანატოლი ხელიძე

— ამჟამად თბილისის სასაქონლო წყალი კვლავ ინარჩუნებს საუკეთესო თვისებებს და, შეიძლება ითქვას, მსოფლიოში ერთ-ერთი საუკეთესო წყალია. მე არ ვაპირებ ვისაუბრო რესპუბლიკის სხვადასხვა რეგიონების სასაქონლო წყალი უზრუნველყოფაზე, მხოლოდ ერთს აღვნიშნავ. ეს საქმე უსატრონოდაა მიტოვებული ბევრად (დეფიციტის გამო) წყლის დაქლორვა არ მიმდინარეობს, მოშლილია გამწმენდი ნაგებობების სისტემა. დაგუბრუნდეთ თბილისს, რომელიც წყალს არაგვის ხეობიდან იღებს და წყალი ბუნებრივად იფილტრება ნიადაგში. ქალაქში შერჩეულია 540 მუდმივი წერტილი და უოველდღიურად კეთდება ანალიზი 50-60 ნიმუშისა. სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიური სადგურების გარდა, წყლის მდგომარეობას აკონტროლებს საუ-წყებო ლაბორატორია, როგორც წესი, ჩვენი წყალი ვარისისა და პასუხობს სახელმწიფო სანიტარულ სტანდარტს, ხოლო ცალკეულ შემთხვევებში წყლის ხარისხის დაბალი მაჩვენებელი გამოწვეულია ავარი-ული შემთხვევებით.

მოძველებულია წყალსადენისა და კანალიზაციის მიწები. შექმნილი მძიმე ეკონომიკური ვითარების გამო, ვერ ხერხდება მათი შეცვლა და ვუახლოვდებით ავარიების განხილვის პოტენციურ შესაძლებლო-ბებს. ადრე თბილისში ყოველწლიურად 30-40 კილომეტრზე იცვლებოდა მიწები. 7-8 წელია ამგვარი ღონისძიება აღარ ტარდება.

შედარებით გაუმჯობესდა სანიტარული მდგომარეობა ქალაქის ცენტრალურ ნაწილში, ხოლო გარეუ-ბნები კვლავ საკმაოდ მდგომარეობაშია. ნავის სისტემატურმა გაუტანლობამ მოამწვავა მღრღნელები. მათთან ბრძოლის ყველაზე ეფექტური საშუალებაა ნავის დროული გატანა შემგებნი კამერებიდან.

მოსავარებელი უბანოვანი, მოხეტიალე კატებისა და ძაღლების საკითხი, რაც ცოფის გავრცელების საშიშროებას ქმნის, ცოფის შემთხვევები აღინიშნა რამდენიმე რაიონში. საკმარისია ქალაქში შემოვიდეს ცოფიანი ცხოველი, რომ სახეზე იქნება დიდი მასშტაბით გავრცელებული ინფექციური დაავადება.

საერთოდ, სანიტარული მდგომარეობა განაპირობებს ინფექციური დაავადებების წარმოშობას და გავრცელებას. რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ მომრავლდა ქოლერით დაავადების შემთხვევები. თბილისში რამდენიმე დღის წინ აღინიშნა ერთი ასეთი შემთხვევა — თურქეთში „ტურისტად“ ნაყოფ მოქალაქეს აღმოაჩნდა ქოლერა. თურქეთში, ირანში, ინდოეთში, ჩინეთში, აფრიკის ქვეყნებში სასაქონლო წყალი უზარისხია და ბინძურებულია. ალბათობაა, მეტა ქოლერით დაავადებისა. მედიკოსები ქოლერას „ბინძური ხელის“ დაავა-დებსაა უწოდებენ. პირადი ჰიგიენის დაცვა აუცილებელი ფაქტორია იმისათვის, რომ ეს დაავადება ჩვენთან შორს აღმოჩნდეს. თუმცა წინასწარი დაზღვევა მედიკამენტების სახით არ არსებობს. ჩვენი სატესტიკური მონაცემებით, ქალაქში იმაზე მეტად, ვიდრე „ბატონი“, ჰეპატიტის, გუ-ნაწლავით დაავადებულთა რიცხვმა. ამ დაავადებათა გავრცელე-ბის სიშირე იმაზე მეტად, ვიდრე „ბატონი“, ჰეპატიტის, გუ-ნაწლავით დაავადებულთა რიცხვმა. ამ დაავადებათა გავრცელე-ბის სიშირე იმაზე მეტად, ვიდრე „ბატონი“, ჰეპატიტის, გუ-ნაწლავით დაავადებულთა რიცხვმა.

ტელევიზიამ გადმოსცა ერთ-ერთი რაიონში ციმბირის წყალუფლი დაავადების შესახებ. მოსახლეობა უნდა ეცადოს არ შეიძინოს ხორცი ისეთ ადგილებში, სადაც არ ხდება ლაბორატორიული ანალიზი. შეიძლება ციმბირის წყალუფლი დაავადების სახრის თვლით არაფერი ეტყობოდეს. ქალაქის მერიის მიერ ორი წლის წინ მიღებული დადგენილება გარე ვაკეობის მოწესრიგების შესახებ დიდ უფლებებს გააძლიერა პროდუქტებით სურთიფიკაციის გარეშე მოვალეობა დაკარგა. ვატარებთ რეიდებს. მაგრამ სანიტარულ სამსახურს არა ჰყავს იმდენი თანამშრომელი, რომ გაკონტროლდეს ქალაქი. ჩვენზე მეტი აქტურობის შესაძლებლობა აქვს პოლიციას — სანიტარული წესრიგის დამყარება ხომ არანაკლებ მნიშვნელოვანია მოქალაქეთა უსაფრთხო ცხოვრებისათვის.

საუბარი ჩაიწერა

მანანა მსხილაძე

პეპელა კაცობა

ეს მოხდა ბელგაროდ-ესტრატოვსკი. ჩვენი თანა-ქამაქლე უკრაინიდან ცოლ-კილთან ერთად ბრუნდებოდა. ერთ ციხესიმაგრესთან მანქა-სა გაჩერეს და საუბრისთვის სუფრა გაშალეს. ბავშვი ამ დროს ძალიან თამაშობდა. ოჯახის უფროსმა თოვლის და-შლა და წმენდა დაიწყო. უბე-დურების ნიშან-წყალიც არ იგრძნობოდა. უცებ ცაში ჩრდილმა იგუდა. ქალმა კივი-ლი ატეხა. უხარბხარი ბავშ-ლა ბავშვისკენ გაქანდა, მაგრამ მხოლოდ მიწას შეეხო ბრჭყალებით. მეორე ცდაზე კი ძალია გაიტაცა. გაისმა და-გვიანებული სროლის ხმა. ოჯახი ჯერ კიდევ გაოგნებუ-ლი იყო, როცა გამოჩნდა ბე-რად პატარა, მეორე ბავშვი, რომელიც წელა დაფრინავდა ხალხის თავზე. ამჯერად სრო-ლა შედეგად აღმოჩნდა, ხოლო დედის კივილისგან გაოგნებუ-ლი ბავშვიც გაიშინა. — კლადობი საწვევია, რომელიც ციხესიმაგრეს ათავსებდა, ძალიან „მძაღლები“ ფიტო-რაფორებს მისაწვრი.

ეს მოხდა ბელგაროდ-ესტრატოვსკი. ჩვენი თანა-ქამაქლე უკრაინიდან ცოლ-კილთან ერთად ბრუნდებოდა. ერთ ციხესიმაგრესთან მანქა-სა გაჩერეს და საუბრისთვის სუფრა გაშალეს. ბავშვი ამ დროს ძალიან თამაშობდა. ოჯახის უფროსმა თოვლის და-შლა და წმენდა დაიწყო. უბე-დურების ნიშან-წყალიც არ იგრძნობოდა. უცებ ცაში ჩრდილმა იგუდა. ქალმა კივი-ლი ატეხა. უხარბხარი ბავშ-ლა ბავშვისკენ გაქანდა, მაგრამ მხოლოდ მიწას შეეხო ბრჭყალებით. მეორე ცდაზე კი ძალია გაიტაცა. გაისმა და-გვიანებული სროლის ხმა. ოჯახი ჯერ კიდევ გაოგნებუ-ლი იყო, როცა გამოჩნდა ბე-რად პატარა, მეორე ბავშვი, რომელიც წელა დაფრინავდა ხალხის თავზე. ამჯერად სრო-ლა შედეგად აღმოჩნდა, ხოლო დედის კივილისგან გაოგნებუ-ლი ბავშვიც გაიშინა. — კლადობი საწვევია, რომელიც ციხესიმაგრეს ათავსებდა, ძალიან „მძაღლები“ ფიტო-რაფორებს მისაწვრი.

პეპელა ბელგაროდ-ესტრატოვსკი. ჩვენი თანა-ქამაქლე უკრაინიდან ცოლ-კილთან ერთად ბრუნდებოდა. ერთ ციხესიმაგრესთან მანქა-სა გაჩერეს და საუბრისთვის სუფრა გაშალეს. ბავშვი ამ დროს ძალიან თამაშობდა. ოჯახის უფროსმა თოვლის და-შლა და წმენდა დაიწყო. უბე-დურების ნიშან-წყალიც არ იგრძნობოდა. უცებ ცაში ჩრდილმა იგუდა. ქალმა კივი-ლი ატეხა. უხარბხარი ბავშ-ლა ბავშვისკენ გაქანდა, მაგრამ მხოლოდ მიწას შეეხო ბრჭყალებით. მეორე ცდაზე კი ძალია გაიტაცა. გაისმა და-გვიანებული სროლის ხმა. ოჯახი ჯერ კიდევ გაოგნებუ-ლი იყო, როცა გამოჩნდა ბე-რად პატარა, მეორე ბავშვი, რომელიც წელა დაფრინავდა ხალხის თავზე. ამჯერად სრო-ლა შედეგად აღმოჩნდა, ხოლო დედის კივილისგან გაოგნებუ-ლი ბავშვიც გაიშინა. — კლადობი საწვევია, რომელიც ციხესიმაგრეს ათავსებდა, ძალიან „მძაღლები“ ფიტო-რაფორებს მისაწვრი.

დისპლეი სამკითხველო კოპილია

მე-6 გვერდიდან
რომ ხანძარი გაჩნდეს, მერე რაღა გქნა?
მედი: მაინც უნდა სცადო.
ბოზი: ვიცი, მაგრამ ამ სასტუმროში კარგად ვგრძნობ ხოლმე თავს. (ტელეფონი რეკავს) ედი, ყურმილი აიღე (კარადისთან მიდის და უკან ბრუნდება).
მედი: (ტელეფონთან მიდის) კი ბატონო. (ყურმილი) ალო... რა თქმა უნდა, ძალიან კარგი იქნება. ბატონო? ერთი წუთით. (ბოზს) ქვემოთ მეხანძრეები არიან, ჩვენთან უნდათ ამოხველა.
ბოზი: მერე, მობრძანდნენ.
ედი, (ყურმილი) კი ბატონო. ამობრ-ძანდით. (ყურმილს დაკიდებს, მაგიდას უახლოვდება და სკამზე ჯდება) ეხლა რაღაც მოხდება.
ბოზი: (ფანჯრიდან იყურება) ნახე, ქუჩაში რამდენი ხალხი შეკრებილა!
მედი: სხვათა შორის (თან ნახაზებს ათვლით) იქნებ იქაც ხდება რაიმე?
ბოზი: (კვლავ ფანჯარაში გაიხედავს, ხელში ჩემოდანი უჭირავს) არა მგონია, ალბათ ხანძრის ამბავი თუ შეიტყვეს (კარებზე აკაკუნებენ) მობრძანდით.
სარტულის მორიბე: (შეიშინებ) უკა-ცრავად, ბატონო ბოზ, მეხანძრეები მობრ-ძანდნენ.
ბოზი: შემოიპატივე (კარებთან მიდის). კარი იღება. ირის მეხანძრე შემოდის სრული აღჭურვილობით, პირველ მეხანძრეს შიდაღი და ლაბადა უჭირავს, მეორეს — ფულბარში წაღებული ვიოლინი.
პირველი მეხანძრე: (თითქმის ბოდიშს იხდის) ბატონო ბოზი ბრძანდებით?
ბოზი: დიახ, მე გახლავართ.
პირველი მეხანძრე: ჩვენ მეხანძრეები ვართ, ბატონო ბოზ. (ქუდს იხდიან)
ბოზი: გამარჯობათ.
მედი: გაგიმარჯოთ.
ბოზი: მოხარული ვართ, გვაპატიეთ.

სანძქარი

ოთახში უწყნარობაა.
პირველი მეხანძრე: ნუ წუხდებით. თქვენთან „შიწურა“ ატმოსფეროა.
ბოზი: ნება მიბოძეთ, წარმოვიდგინოთ ჩემი შეგობარი ბატონი. ედი, ჯემსისი...
პირველი მეხანძრე: ხასიათი.
მედი: ხასიათი. (მეორე მეხანძრე თავს ხრის) მე თქვენს შეფს ვიცნობ.
პირველი მეხანძრე: მართლა? იგი იცნობს შეფს, ჩვენი გადასარევე შეფს (მეორე მეხანძრე ქინქილდება).
ბოზი: (უხერხულად) ალბათ, თქვენ საშუალოს შეუდგებით.
პირველი მეხანძრე: დიახ, თუ თქვენ წინააღმდეგი არა ხართ, ჩვენ აქ ცოტას მივახს-მოვიხსნათ.
ბოზი: რაიმე ხომ არ დაგეხმაროთ?
პირველი მეხანძრე: გახლდებით, თუ არ შეუწდებით. (ბოზი ესმარება ლაბადის ჩაცმას). ამ დროს მეორე მეხანძრე უხმოდ დებს ფულბარს საწოლზე. ხხის მას, იღებს ვიოლინის და იწყებს აწყობას.
ბოზი: (მას უყურებს) ვერაფერი გაუი-ბა?
პირველი მეხანძრე: იცით რაშია საქმე? ხიდს სახლში რეპეტიციის საშუა-ლება არა აქვს. ზოგჯერ, ხანძრის დროს, როდესაც გველოდებით, რომ ეს-ესაა უნდა ჩამოინგრეს კედელი ან სხვა რაიმე ამდა-გარს ველოთ, ხდება ხოლმე, რომ მეხან-ძრეებს საქმე არა გვაქვს და მეც სიამოვნებით ეტყებო, როგორ სრულყოფს ხიდი თათის მუსიკალურ ხელიწვენებს. მე მგონია, თქვენც არ უნდა იყოთ წინააღმდეგი.
ბოზი: რა თქმა უნდა, არა... (მეორე მეხანძრე ახასიათებს ხემს კანოლიდან უსვამს).
პირველი მეხანძრე: უკაცრავად... (ფა-ნჯრისკენ მიეპარება, ჩანს, რომ საქმეს უნდა შეუდგეს).
ბოზი: კარგი ბიჭები ჩანან.
მედი: (იხივ მიდის ფანჯარასთან) იწვის?
პირველი მეხანძრე: (კედელს ეხება) ცუდადაა საქმე. კედელი მაღე დაიწვრევა, მაგრამ, ალბათ, იქით გადაიქცევა, ამიტომ, ველოდებით როგორც, (ფანჯარაში იყურება)

ამ კედლის გაძაბრება მხოლოდ გვერდო-თა ოთახიდან შეიძლება (მარცხენა კედლის კარს უახლოვდება. ედი ბოზთან მიდის და პალსტუხებს უწვევებს).
მედი: (პალსტუხებს ათვლით) ბრწყინვალე პალსტუხები!
პირველი მეხანძრე: (ბოზს) ამ ოთახის გასადგომი ხომ არა გაქვთ?
ბოზი: რა თქმა უნდა, არა. არც მჭირდება. მე ეს ერთი ოთახი მყოფი- (თან პერანგს კვდება).
მედი: დიახ, საკმაოდ მეფედო ოთა-ხია.
პირველი მეხანძრე: აბა! მოვიფი-ქრე. ოღონდ როგორმე უნდა მოვხვედ-ი ამ ოთახში. უკაცრავად, შეიძლება ტელეფონით ვისარგებლო?
ბოზი: რა თქმა უნდა, დარეკეთ. (ედის) შეგიძლია ეს დაიჭირო? (შლიანგუ-მიოთითებს).
მედი: დიახ, მაგრამ როგორ?
პირველი მეხანძრე: ქვემიდან მო-აქვით. (უწვევებს, როგორ მოიქცეს) გახლდებით. (ყურმილი) ალო, აღმას-ტრატორს სთხოვეთ. (მეორე მეხანძრეს) სახამართლოს შენობა რომ იწვედა, მაშინ რომ მუსიკა შენარუდო, ის დაუკარი. (კვლავ ყურმილი) მისიქნით? ერთ-ერთი მეხანძრე ვარ, აბა, თქვენ უკვე იცით, რომ ჩვენ აქ ვართ... მე ნომერში ვარ. ე-ე... (ბოზს უყურებს).
ბოზი: ათას ას თურამეტი.
პირველი მეხანძრე: ათას ას თერა-მეტი. და მინდა გვერდით ოთახში შესე-ლა... აბა, შესანიშნავია. იქნებ ვინმეს გასადგომი გამოატანოთ? აბა, არავენ არის? ძალიან კარგი! ნახკამდის (პიკედებს ყურ-მილს).
ბოზი: შესანიშნავია. (მეხანძრეებს) ხომ არ დაბრძანდებით?
პირველი მეხანძრე: გახლდებით.
მედი: სივარტეს ხომ არ იწებთ?
პირველი მეხანძრე: სიამოვნებით.
მედი: (ხასის ვერ პოულობს) ბოზ, ასკანათი ხომ არა გაქვს?
ბოზი: (მაგიდას უახლოვდება) ხაღდაც

ქ იდი. (იხივს ჯიბეში)
პირველი მეხანძრე: ძალიან გთხოვ-თუ დედავით. (ფანჯარასთან მიდის, გარეთ გადაიხრება და ანთებული სივარტით შემოტრიალდება. ბოზი კარადისთან მიდის მისურავს. მეორე მეხანძრე ხემათ აკაკუნებს ვიოლინით).
პირველი მეხანძრე: ბატონო ბოზ, მე მგონია, უკვე მოხდა.
ბოზი: უკაცრავად.
მედი: სხედებით. მეორე მეხანძრე ვიოლინით ხელში სცენის ცენტრში გა-მიდის; დასაკრავად ემზადება. შუქი ქრება. სველიანად მდერის ვიოლინი.

თარგმანი
იონე მანჯგალაძე

ბათუმის ბუღეარზე სეირნობისას კვლავ წუთიერად მთელ განზრახვებზე გავიწყობოდა. უჩვეულო ამინდის მიუხედავად (ასეთი ცხელი სექტემბერი ბათუმში არაა), ახლოს დასვენებულმა, ისინი კი უმეტესად აბსოლუტზე იყვნენ. რამდენიმე ღვინო, რეჟიმისგან, პლავზე ასევე ნაცნობი გულმოდგინებით დადიოდნენ ცივი სასმელების, ხაჭაპურის, სიმინდის ტაროს, ჩაღის ქუდების თუ მჭკნურის გამყიდველები და იმედის თვალთ შეყურებდნენ შეესებულ სანაპიროს თუ ბუღეარს. ბათუმში გიორგი ცაბაძის იუნიონსადმი მიძღვნილი საღამო იმართებოდა, შემდეგ კი, ოპერის თეატრში, „ლეონას“ პრემიერა. ისეთი შთაბეჭდილება იქმნებოდა, რომ მთელი თბილისის საზოგადოება ბათუმში იყო თავმოყრილი. ვის ალარ ნახვდით აქ — ცნობილ კომპოზიტორებსა თუ მუსიკოს-შემსრულებლებს, მწერლებს და პოლიტიკოსებს, თეატრისა და კინოს წარმომადგენლებს... მოკლედ, ბათუმი ერთი კვირის განმავლობაში ჩვეულებრივი — გულთბილი მასპინძლის — როლში გვევლინებოდა.

ბუღეარში მდებარე საზაფხულო თეატრში, სიტყვის მიუხედავად, ფენის მოსაზრებები ადგილი არ იყო. ვინც დარბაზში მოხვდა, გარეთ შეგრებილიყო. გიორგი ცაბაძისადმი მიძღვნილი კონცერტები საქართველოს თითქმის ყველა კუთხეში გაიმართა, ეს საღამო კი მაინც განსაკუთრებული სიზოთი გაიმართდა. დარბაზში არ წყდებოდა ოცადებები, მაყურებელი დიდხანს არ უშვებდა გამომსვლელებს სცენიდან. იმ საღამოს ყველა მომსწრე გახდა თბილისისა და ბათუმის საოცარი ერთიანობისა, რომელიც სწორედ გიორგი ცაბაძისადმი მიძღვნილ საღამოზე უნდა ყოფილიყო ასეთი ხელშეწყობი.

რეგულარული ოპერის, „ლეონას“, პრემიერაზე ბათუმში ჩამოსული სტუმრების რაოდენობამ ერთი-ორად იმატა. ალბათ, იშვიათად ნახავთ ქალაქს, მისი მცხოვრებნი ოპერისადმი ასეთი სიმპათიითა და სიყვარულით რომ გამოირჩეოდნენ, მაგრამ უმეტესი მათგანის სურვილი, მოხედრილიყვნენ „ლეონას“ პირველ წარმოდგენაზე, სურვილად დარჩა. დარბაზი ძირითადად მონეულმა სტუმრებმა შეავსეს.

მთელი ტალის განმავლობაში ზღვისპირა ქალაქში საზეიმო განწყობილება იგრძნობოდა. საღამოს ეს სასიამოვნო ფუსფუსი აუთოტავი და ზეიმი დააგვირგვინა სექტაკულმა, რომელსაც დიდი მონონება ზედა წილად, მსახიობებისა და მაყურებლების მღვდლარება რამდენიმე ჩამქრალმა სანაპიროვან გამზირზე, მაგრამ „ლეონას“ წარმატებას ეგრეთვე შეუშალა ხელი. სექტაკულის შემდეგ გაიხსნა ბუღეარში და თეატრის წინა მოედანზე დიდხანს ჟღერდა მუსიკა, იმართებოდა სახელდახელო წარმოდგენები, მოკლედ, ყველაფერი ისე გამოიყურებოდა, ჩვენ, სამწუხაროდ, ამ ბოლო დროს, მხოლოდ ფილმებში რომ გვაქვს ნანახი.

წარმოდგენის შეფასებისას აღფრთოვანებას ვერ მალავდნენ ქართული კულტურის ცნობილი წარმომადგენლები: ბიძინა ცვერიძე, ნოდარ ჯანაშვილი, გიგა ლორთქიფანიძე, ცისანა ტატიშვილი, ანზორ ერქომაიშვილი, ლანა ლოლობერიძე, ნოდარ გურიაშვილი, აკაკი ვასაძე, ჟანსულ ჩარკვიანი, ვახუშტი კოტეტიშვილი, ვაჟა ახარაშვილი, სხვები და სხვები...

გამორჩეული მონონება ზედათ წილად მთავარი პარტიის შემსრულებლებს: ალექსო სომერიკს, მარინა ზეიდაძეს და სხვებს.

ნანი ბრეზეშვილი: აღფრთოვანებული ვარ. ასეთ დადგმას, ასეთ გუნდს, ასეთ ჟღერადობას, ასეთ სილამაზეს, საერთოდ ასეთ განწყობას ნამდვილად არ მოველოდი. მე არ მინახავს თბილისში დადგმული „ლეონა“, მაგრამ ვისაც ნახავს აქვს და ადარებს, სასიამოვნოდ არის გაოცებული. ძალიან მიხარია, რომ ბათუმისა და თბილისის საუკეთესო საზოგადოება ერთად იყო სექტაკულზე, დიდი ხანია, არ ვყოფილვარ ჩემს უსაყვარლეს ბათუმში და მოხიბლული ვარ აქაური საერთო განწყობით. მართალია, რომ შესანიშნავი საღამოები იმართება და ხელოვნებას დიდი სიყვარული და დაფასება აქვს, რად ღირს.

რიკარტ ბარძიშვილი: ამ 4-5 წლის წინ ოპერაში ვმუშაობდი და ვიცნობდი იდეებს, ალექსო სომერიკს რომ უნდა განეხორციელებინა. მოხარული ვარ, რომ მოკლე ხანში ყველაფერი პირნათლად შესრულა. ოპერის

ლისტები, ისინი ჩვენი მომავალი არიან. საოცარი იყო იმპერლიშვილისა და შველიძის მხატვრობა. დღეს ბედნიერი ვარ და ყველა ჩვენთაგანს ვუსურვებ ასეთ ბედნიერებას.

განვლდა პრემიერით გამოჩეული პირველი შთაბეჭდილებები, რამდენიმე წარმოდგენა გაიმართა თეატრის სცენაზე, არცხელოდა მაყურებელთა ტალღა და უკვე თამაშად შეიძლება ითქვას, რომ წარმოდგენამ ნამდვილად დიდი წარმატება მოიპოვა. რამდენიმე სექტაკულს შემდეგ შევხვდით და ვესაუბრეთ დამდგმელ რეჟისორს ბატონ გიორგი შორაძენას:

— როგორ განიდა „ლეონას“ დადგმის იდეა?

პრემიერა

ბათუმის მუსიკალური უამრდობა

თეატრის ჩამოყალიბება კი არ არის მთავარი, მთავარია, რომ ჩამოყალიბდა არა პროვინციული, არამედ ნამდვილი თეატრი, რომლითაც იამაყებს ევროპის ნებისმიერი ქალაქი. ამას სრულიად გულახდილად ვამბობ. ალექსო შემოიკრიბა ნიჭიერი ხალხი — მხატვრები, რეჟისორები, შემსრულებლები და ამით მიაღწია სანადელს.

დღევანდელი დღე გამარჯვების დღეა არამარტო ამ იდეის განმახორციელებლებისათვის, არამედ მთელი ქართული ხალხისთვის, რადგან ბათუმსა და საქართველოში კიდევ ერთი ქართული თეატრი არსებობს, რითაც ნებისმიერი ვამაყობ.

არ ვიქნები პირველი, ვინც იტყვის, რომ ბათუმში ჩვენთვის უჩვეულო სიტუაციაა — სიმშვიდე და სინყნარე. მინდა, ასეთივე მდგომარეობა იყოს მთელს საქართველოში.

სულხან ნასიძე: სექტაკულმა ჩემზე უაღრესად ღრმა შთაბეჭდილება დატოვა და ეს მთელი რიგი გარემოებებით არის განპირობებული. მე მონა ვარ „ლეონას“ რამდენიმე პრემიერისა. დღევანდელი პრემიერა ერთ-ერთი საუკეთესო იყო, რითაც კიდევ ერთხელ დაერწმუნდი ამ ოპერის სიცოცხლისუნარიანობაში.

ძალიან მომწონს ბათუმის თეატრის სარეპერტუარო პოლიტიკა. ეს პოლიტიკა ძირითადად ეროვნულ რეპერტუარზეა აგებული. მიმაჩნია, რომ ქართულ მუსიკაში შეიძლება კიდევ მოიძებნოს საუკეთესო ოპერები, რომლებიც ბათუმის თეატრში დაიდგება. ეს ყოველთვის მისაღები და მოწონებული იქნება საზოგადოების მიერ. ბათუმის თეატრის საოპერო დასმა მნიშვნელოვანი საქმე გააკეთა. მისმა წევრებმა დიდი ენერგია, გრძნობა, ემოცია და ხარჯვსა და გამოხატეს სიყვარული და პატივისცემა ამ წანარმოებისადმი. რაც მთავარია, მათ შრომას უმედეოდ არ ჩაუვლია. ადტაცებას იწვევს ის ენთუზიაზმი, რასაც ბათუმელი მუსიკოსები და თვითონ ბათუმელები იჩენენ ამ ოპერის მიმართ. აიღეთ გუნდი, ბრწყინვალე საგუნდო ნომრები იყო შესრულებული; დირიჟორი, ორკესტრის ხელმძღვანელი შესანიშნავად უძღვებოდა საქმეს. აღარაფერს ვამბობ რეჟისურაზე, ეს არავეისთვის ყოფილა მოულოდნელი. არაჩვეულებრივები იყვნენ სო-

— ვიფიქრეთ, „ახალსაღამო და ეტრის“ შემდეგ რა სასიამოვნო წარმოდგენა უნდა შეგვეჩინა და მაინც ეროვნულ რეპერტუარზე შევჩერდით. „ლეონაზე“ რატომ გავამახვილეთ ყურადღება? რა თქმა უნდა, მხედველობაში გვყავდა დასის შემადგენლობა და ის, რომ „ლეონას“ მუსიკაში იგრძნობა თანამედროვეობის გამოძახილი, მთლიანად ოპერა აქტუალურად მოგვეჩვენა. ახლა კიდევ ერთხელ დაერწმუნდით, რომ სწორედ თემის აქტუალობამ გამოიღო თავისი დიდი და კარგი შედეგი. ეს თემა ესაღუნება მაყურებლის გულს და ატყევევს პირთაშე გადაჭედულ დარბაზს. მეორე მხარეა ოპერის მელოდია, რეზო ლაღიძის ბრწყინვალე მელოდია, რომელიც დაუსრულებლად გასდევს მთელს სექტაკულს. ბატონი რეზო, სწორედ, ყველასაგან განსხვავებული პიროვნება და კომპოზიტორი იყო.

— რამდენი ხანი მიმდინარეობდა სექტაკულზე მუშაობა?

— საკმაო ხანი. მუსიკის შესწავლას მოუნდა დიდი დრო. სრულიად არ ვადარებ ერთმანეთს მოცარტსა და ლაღიძეს, მაგრამ როგორც მოცარტის მუსიკა ჩანს ერთი შეხედვით იოლი შესასრულებელი და სინამდვილეში ძალიან ძნელი, ასევეა ბატონი რეზოს მუსიკაც. ურთულესი პარტიტურაა და მისი ზუსტად შესწავლა დიდ ძალისხმევასა და დროს მოითხოვს.

— სექტაკულში ძირითადად ადგილობრივი მსახიობები არიან დაკავებული?

— უმეტესობა ადგილობრივია. ლისტების საკმაო რაოდენობა ადგილობრივი გუნდის შემადგენლობაშია. ბალეტის მოცეკვავეები მთლიანად ადგილობრივები არიან. რაც მთავარია, ახალგაზრდა შემოქმედებითი კოლექტივია.

სექტაკულზე მუშაობისას მოვინციეთ საუკეთესო მხატვრები: მირიან შველიძე და უშანგ იმერლიშვილი; ბალეტმეისტერი ბაქარ მონაწილისაშვილი, რომელსაც მხარში ვედა თემურ ბიბილავიშვილი — ხელმძღვანელი სიმფონიისა და ცეკვის ანსამბლისა, რომლის ჟიროგრაფიული ჯგუფი მთლიანად ჩართული არის სექტაკულში. ჯგუფის წევრები, გარდა იმისა, რომ მათთვის ჩვეულებრივ და ნაცნობ ქართულს ცეკვავენ, წარმატებით ასრულებენ კლასიკას — დიდებულ საბალეტო ნომრებს არ ვიტყვი, მაგრამ შესანიშნავი მომენტები მრავლად წარმოგვიდგინეს. დაეასახლებდი აგრეთვე ავთანდილ ჩხენკელს, რომელმაც ზაირა ვადაჭკორიასთან, ქეთევან მანველიშვილთან და რუსლან გვაზაფასთან ერთად უნაკლოდ მოამზადა გუნდი; მინდა გამოვყო კონცერტმეისტრები: ბათუმელები ლალი ჭელიძე, მანანა სალუქვაძე და მათი თბილისელი კოლეგები — შორენა ქურთიშვილი და ნინო ცქირია. განსაკუთრებული აღნიშვნის ღირსნი, რა თქმა უნდა, მთავარი შემსრულებლები არიან. ხაზი მინდა გავუსვა ალექსო სომერიკის — ძალიან გულიანი და ეროვნულად შემართული პიროვნების — მოღვაწეობას. ეს კაცი თეატრის სათავეშია, მისი სამხატვრო ხელმძღვანელია. მე, ასე თუ ისე, მონეული ვარ. მართალია, ორი წარმოდგენა დავდგი ერთად, მაგრამ ყოველი წერილმანი მაინც ალექსოს მოეკითხება.

ყოველი ჩვენგანისთვის, რა თქმა უნდა, გადამწყვეტი იყო ბატონ ასლან აბაშიძის მხარდაჭერა. ამას ქათინაურისთვის არ ვამბობ. ეს კაცი დიდ ყურადღებას და სიყვარულს იჩენს თეატრისადმი და არამარტო თეატრისადმი — აი, მაგალითად, კინოსტუდიის, ტელესტუდიის აღორძინება, საგამოყენო დარბაზები, მუზეუმები და კიდევ მრავალი რამ, რისი ვაკეთებაც პერსპექტივაშია. ეს ყველაფერი იმის მაჩვენებელია, რომ ბატონი ასლანის თაოსნობით აჭარაში კულტურის აღმავლობა იწყება.

— რამდენიმე წარმოდგენის შემდეგ, როგორც რეჟისორი, კმაყოფილი ხართ სექტაკულით?

— თეატრის განვითარების ამ ეტაპზე დადებით კმაყოფილი ვარ. „ლეონამ“ ფანტასტიკური წარმატება მოიპოვა მაყურებელთა შორის. მე ბევრი საოპერო წარმატება მინახავს, სხვისიც და ჩემიც, ვიცი რა არის ეს, მაგრამ რაც ამ დღეებში დარბაზში ხდება, ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა. გენერალური რეპერტუარის დროსაც სავსე იყო დარბაზი. ასეთი წარმატება რითი აუხსნა, არც ვიცი — ალბათ, მსახიობებით, სექტაკულით, გუნდით, ორკესტრით. მართალია, ცალკე, გამორჩეული უნდა დავასახელო დათო შექერია, დირიჟორი, რომლის ხელშია ყველა სექტაკალი — ძალიან ნიჭიერი და პერსპექტიული ახალგაზრდა.

— მომავალ გეგმებზე რას გეგმავდით?

— რაც შეეხება ოპერის თეატრს, ახლა დაიდგება „აიდა“. ამ თეატრს უკვე უფლება აქვს, „აიდა“ დადგას. დამდგმელი რეჟისორია გიგა ლორთქიფანიძე, მონეულია საქვეყნოდ ცნობილი მომღერალი ელენა ობრაზკოვა. დაიდა ორი ეროვნული ოპერა, ახლა კლასიკა იდგება და ეს ლოგიკურია. სექტაკულს დავამს მშვენიერი რეჟისორი, ამაშიც თავისი ლოგიკაა. თეატრში სხვა ხელნერა შემოვა. როდესაც სხვადასხვა ადამიანები ხელმძღვანელობენ დადგმებს, ეს სისხლის გადასხმასავით არის და ყოველთვის ასე უნდა ხდებოდეს, რათა მარადიულად გრძელდებოდეს შემოქმედებითი სიცოცხლე, მაყურებლის ოცადებები და ასეთი საყოველთაო ზეიმი.

გამუშავებული

განხილვა პარტულ ფეხბურთში

პარტულ ფეხბურთში მატჩად დაგეგმილი და რთული პირობები შეიქმნა. ფეხბურთის ფედერაციისა და თბილისის „დინამოს“ კლუბს შორის არსებული კონფლიქტმა პირობები კვლავ დააჩაჩუნა არა პარტულ პროფესიული ჩემპიონატის ჩაშლა არ ჩაშლის საპირობო, არამედ საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციის უფროსი მოვსა არაოვნად.

რა იყო ამ კონფლიქტის მიზეზი? ამ კითხვით მივმართეთ თბილისის „დინამოს“ საკლუბო გუნდის ტექნიკურ დირექტორს ბატონ ვაჟა შვანიძეს.

— კონფლიქტი დიდი ხანია მწიფდებოდა. ამის უპირველესი მიზეზია ის ვითარება, რომელიც ფეხბურთის ფედერაციის პრეზიდენტის ნოდარ ახალკაცმა „ლაზიხურებით“ შეიქმნა. უნდა აღინიშნოს ახალკაცის ორგანიზაციული ნიჭი, მოთმინების უნარი, მაგრამ ვფიქრობ, ეს არ არის საკმარისი იმისთვის, რომ მას ფეხბურთის ფედერაციის პრეზიდენტის თანამდებობა ეკავოს. ჩემი აზრით, ახალკაცის დახასიათება ორი სიტყვით შეიძლება — ის პატარა ტიპანია. სხვა მხრივ, არ შეიძლება დახასიათდეს ის პიროვნება, რომელსაც ფეხბურთელებზე ნათქვამი აქვს, რომ ისინი პორტის მტერებია.

(*პორტის მტერები*) არიან. მე მივლი პასუხისმგებლობით ვაცხადებ, რომ ნოდარ ახალკაცმა „დინამოში“ და შემდეგ ფედერაციაში დაამყარა დიქტატორული რეჟიმი, რომელიც უარყოფითად მოქმედებს საქართველოში ფეხბურთის განვითარებაზე. მე რამდენიმეჯერ მივმართე ფეხბურთის ფედერაციის ოფიციალური წერილით, რომ ჩვენთვის და სხვა კლუბებისთვის გაეცნო ის დადგენილებები, განკარგულებები და წესები, რომელთა ცოდნაც საკლუბო დონეზე და აუცილებელია ყველა კლუბის ხელმძღვანელობისათვის. სამწუხაროდ, ფედერაცია და პირადად მისი პრეზიდენტი არავითარ პასუხს არ გვცემდნენ. ჩვენ არავითარ ინფორმაციას არ ვღებულობდით მათგან. მეტიც, ახალკაცი მითითებდა, რომ მე არ მცნობდა და ჩემთან არავითარი საუბარი არ სურდა. ის ყველას უკეთებდა ოგონირებას.

ახალკაცმა შეიძლება დათესა ჩემსა და „დინამოს“ დირექტორების წევრებს — აწ განსვენებულ ზაზა ეფუხაძესა და გია სვანიძეს შორის. კონფლიქტის არსი კი მდგომარეობდა იმაში, რომ ჩვენ ვერ შევითანხმეთ „დინამოსთან“ თბილისში განსამართი მატჩის ბილეთის ფასზე. გიას, ზაზას და მერაბ ჟორდანიას ბილეთის ფასის განსაზღვრა 10 დოლარით უნდა იქნებოდა. ეს იდეა კი მათ ახალკაცმა მიაწოდა, რაც თავისთავად დამღუპველი იყო.

— ე.ი. თქვენი ურთიერთობის დაძაბვა ახალკაცის პოზიციის გამო მოხდა.

— ვუვხვამ და სვანაძე დიდ ფინანსურ დახმარებას უწევდნენ „დინამოს“. ეს კი „დინამოსთვის“ მთავარია.

ახლა კი ვისურვებდი იმ ფაქტების გახსნას, რომლებსაც აწერს თუ გვიან უნდა ახდოდნენ სპორტული, ვიქტორი, რომ ამის დრო დადგა.

ნოდარ ახალკაცს ვადაზაშაულებ „დინამოსთან“ გამართული მატჩის ჩაშლასა და თბილისის „დინამოს“ დისკვალიფიკაციაში. მე საჯაროდ ვცხადებ, რომ ფეხბურთის ფედერაციის პრეზიდენტის შეგნებულმა დეზინფორმირებამ, უფადაზნ მიღებული ფაქტის გაფაღებამ, „დინამო“ გამოითქმა გათამაშებულმა. რაში მდგომარეობს მისი დანაშაული? თამაშის წინ უფადაზნ მოვიდა ფაქტი, რომელშიც ეწეოდა, რომ ჩვენ უფადაზნ წარმოვაგნიოდა მსაჯულებისათვის თანხა უნდა გადაგვეხდა თამაშის შემდეგ. ეს თანხა შემდგომში უფადაზნ ავტომატურად გადაიხდა. ნოდარ ახალკაცმა შეგნებულად გააყალბა ეს ფაქტი. მატჩის სპონსორი, „ბანი და კომპანია“ პრეზიდენტს უთხრა, რომ მსაჯულებისათვის ხუთი ათასი დოლარი გადაეხდა თამაშის წინ. გამოუცდელმა ნინო ახალკაცის ნათქვამი უსიტყვოდ შეასრულა.

გამოვიდა, რომ ნინო მოატყუეს. მას იმდენად შეერყა ავტორიტეტი, რომ მისი კომპანია მალე საერთოდ გაკოტრდა. აი, რა გაუკეთა ახალკაცმა ნინოს.

— მეტად საინტერესო და მიზეზი ბრალდება. თქვენი აზრით რა უნდა ყოფილიყო ამის მიზეზი?

— მიზეზი ჩემთვის გაურკვეველია, ფაქტი ის არის, რომ ახალკაცმა არ ჩათვალა თავი კლუბებზე, რომ „დინამოს“ დისკვალიფიკაციაზე პასუხს ეცნო, იგი ამ ფაქტის შესახებ სამსჯელო საქართველოს ტელევიზიით უნდა წარმდგარიყო ქართული საზოგადოების წინაშე. იგი ტელევიზიაში არ გამოცხადდა ავადმყოფობის მიზეზით, თუმცა რამდენიმე დღეში ისრაელს გაემგზავრა, ერთი სიტყვით პასუხს გაეცა.

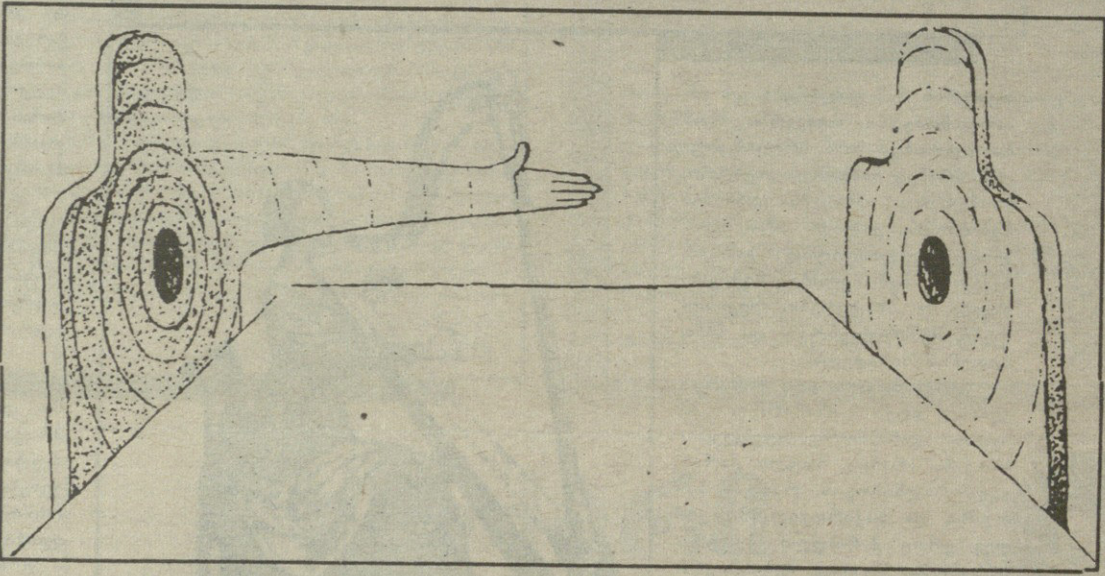
— წესით, როგორ უნდა გადაეხდათ მსაჯულებისათვის ფული?

ბემა არ მიიღეს. ეს თანხა დღეს ფეხბურთის ფედერაციის ანგარიშზეა უცხოეთის ბანკში. თავად განსაჯეთ, არის თუ არა ეს კრიმინალი?

— რითი ამართლებს ამას ახალკაცი?

— ნაკრების დახმარების საჭიროებით. მე გეგმიტებით: თუ ნორმალური, ფინანსურად უზრუნველყოფილი კლუბები არ გვეყოფილა, რომელ ნაკრებზე დააპირაკი?

ჩვენი ფეხბურთის ფედერაციის წესებით ფეხბურთელის ტრანსფერი არ შეიძლება თუ ის 25 წელზე ნაკლები ხნის არის, დაშვებულია გამოწვევები, თუ ფეხბურთელი 25 წლის არ არის, მისი ტრანსფერი შესაძლებელია იმ შემთხვევაში, თუ მასში 1 მილიონ დოლარს ან მეტს იხდის. ეს უკანონოა. ფეხბურთელი კლუბის საკუთრებაა და კლუბს შეუძლია

— მსაჯულებს თანხას აძლევს თამაშის შემდეგ, თამაშის შემდეგ მათ მთელი საქართველო რომ არ უქონ, ეს დანაშაული არ არის, რადგანაც მატჩი უკვე დამთავრებულია. თანხის გადახდის შემდეგ კი უფასო შეატყობინებენ თანხის გამცემის ვინაობას, მის ანგარიშს და უფადაზნ ეს თანხა ანაზღაურდება.

ერთსაც ვადაზაშაულებ, გახსოვთ, ალბათ, „დინამოსთან“ თამაშის დროს ცრემლები რომ მომადგა, ეს არ იყო მხოლოდ სისხარულის ცრემლები. მე ვიცოდი, რომ „დინამოს“ გათამაშებიდან გამოვადგებინე და ამიტომაც მეტრებოდა. თამაშის შემდეგ ყოველ დღით 6 საათზე მოვდიოდი ბაზაზე. ყოველ დღით ველოდი ფაქტს უფადაზნ და 27 აგვისტოს ეს ფაქტიც მოვიდა. უფაში 2 სექტემბრის გეგმარებდნენ. ახალკაცმა კლუბი დაიწყო თვალში ნაცრის შეყრა: თუ დისკვალიფიკაციას გვაძლევს, 1 სექტემბრის ადარ გვათამაშებენო და ა.შ. დანარჩენი თქვენთვის კარგად არის ცნობილი.

— ფედერაციის ყრილობაზე გურულის ტრანსფერის საკითხიც დაიხდა...

— აქ არა მხოლოდ მოთამაშეთა ტრანსფერშია საქმე. ნებისმიერი ქვეყნის ფეხბურთის ფედერაცია ვალდებულია ფინანსურად დაეხმაროს საკლუბო გუნდებს. ახალკაცი კი იქით ართმევდა კლუბებს ფულს. ამის გამო გაკოტრდა და დაიშალა სოხუმის „ცხუმში“. პირველი, მეორე და მესამე ადგილებზე გასული გუნდები, თუ ისინი სხვადასხვა მიზეზის გამო არ დაიშლებიან უფასო ტურნირებზე, იღებენ კომპენსაციას. უფადაზნ გამოგზავნილი კომპენსაცია კლუბ

ის გაჩუქოს კიდევ. ასევე უკანონოა თანხის 10 პროცენტის მოთხოვნა, რომელიც ფედერაციამ დაადგინა და რომელიც უფასო წესებს ეწინააღმდეგება.

— რა გამოსავალი არსებობს? — გამოსავალი ერთია: დანაშაული უნდა აღიკვეთოს. კაცმა, რომელმაც ამდენი უკანონობა ჩაიდინა, მთელი სიმკაცრით უნდა აგოს პასუხი. ახალკაცი საქართველოს კანონს, ვიქტორობ, ვერსად წაუვა. ხოლო თუკი საქართველოს უფლებამოსილი უწყებები ამ საკითხს ვერ მოგვარებენ, უფასო სასამართლოში მოგვიწვევს ჩივილი.

— ხომ შეიძლება უფასო სასამართლოში ჩივილმა გამოიწვიოს საქართველოს ფედერაციის დისკვალიფიკაცია?

— ვიმედოვნებ, საქმე აქამდე არ მივა, ისე კი სამართლიანობის ადვოკატი ქართული ფეხბურთის მომავლისათვის გაცილებით მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია.

— „დინამო“ თუ ითამაშებს ფედერაციის ეგიდით გამართულ შეჯიბრებებს?

— „ტოროლით“ მატჩს ჩავატარებთ. გულშემატკივრების თხოვნა გავითვალისწინებ და იმიტომ. მერე კი ვნახთ. ჩვენი მიზანია კონფლიქტი მანამდე მოგვარდეს და ახალკაცი მანამდე წავიდეს.

კულკანი უნდა ამოიფრქვეს. მას თავიდან „ბორტებზე“ მოაქვს. მერე კი სიმდიდრე — ვერცხლი, ოქრო. მე იმედიადად ვუყურებ მომავალს.

ესაუბრნენ

ვახა შანუაშვილი
ირაკლი ტაბლიაშვილი

გვესაუბრება საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციის ვიცე-პრეზიდენტი მდივანი ლევან შვანიძე

— სოფ-ს ყრილობაზე მომხდარმა ამბებმა უამრავი საკითხი დატოვა ღიად. საიდან დაიწყო კონფლიქტი?

— ბოლო ერთი წლის მანძილზე არ ყოფილა შემთხვევა, თბილისის „დინამოს“ და ფედერაციის ხელმძღვანელობის შეხვედრისას რომ საქმიანი კონსტრუქციული საუბარი არ ყოფილიყო. ვერ დამისხვლებთ ერთ შემთხვევას, რომ მათი სურვილის გათვალისწინებლად საკითხი გადაგვეწყვიტოს. ადვოკატმა, ჩემთვისაც გაუგებარია, რა უნდა „დინამოს“ ხელმძღვანელობას. მრჩება ერთადერთი სავარაუდო პასუხი: ალბათ, საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციაში კაცის დასმა სურთ თავისი წრიდან. მაგრამ, ვიმედოვნებ, ეს სურვილი გაუგებარია ჩემთვის. ჩვენ მათ ყველა სურვილსა და წინადადებას ვითვალისწინებთ. ამას გარდა, კიდევ ბევრი რამ არის ჩემთვის გაუგებარი. თბილისის „დინამოს“ უფროსი მწვრთნელი გივი ნოდარა „დინამოსში“ პირდაპირ აცხადებს: „ახლა ყველას ამბიციები გაიზარდა, ყველას ვეროპაში თამაში სურს“. ამით იგი პირდაპირ ამბობს, რომ უფასო ტურნირებში მხოლოდ თბილისის „დინამო“ უნდა მონაწილეობდეს. ე.ი. ბათუმის, ქუთაისის, რუსთავის, ფოთის და სხვა ქალაქების საფეხბურთო კლუბებს უფასო ტურნირებზე მონაწილეობის უფლება არა აქვთ. ეტყობა, ბატონ გივის დაიწყო 1992 წელი, როდესაც რუსთავის „გორდას“ მწვრთნელი იყო. მაშინ იგი გასარბული იყო, რადგანაც მისი გუნდი დაუმჯერა ევროპის თასს. ადარ ახალკაცს, როგორ შეიკრიბნენ რაიონის წარმოება-დაწესებულებების, ფირმების ხელმძღვანელები, რათა რუსთავის გუნდს წარმატებით გამოსულიყო ევროპის თასზე. როგორც ჩანს, თბილისის „დინამოს“ მწვრთნელად რომ დაინიშნება კაცი, დანარჩენი ხალხის სურვილს ადარ ითვალისწინებს.

ჩემთვის ბოლომდე გაუგებარია, თუ საიდან დაიწყო კონფლიქტი. ვინც ჩვენი წინააღმდეგობა, კარგი იქნება თუ გავაგრძელებ, რა სურთ.

— სოფ-ს ხელმძღვანელობის ბრალს სდებენ სატრანსფერო გარიგებიდან უკანონოდ აღებული თანხის გამო.

— ვვანას მერ ნანუკიძე დოკუმენტები ძალაშია 1994 წლის იანვრიდან. ფედერაციის სატრანსფერო დოკუმენტები გაცემული აქვს შემდეგ ფეხბურთელებზე: კაპარაძე, კუდინოვი, ბერაძე, სამივე არველიაძე, შელია, ყიზილაშვილი, გურული. გარდა ყიზილაშვილისა, ფედერაციის სხვა ფეხბურთელებიდან ყველა არ აუღია. ვვანა ვერ გვიჩვენებს ვერც ერთ დოკუმენტს, რომელშიც ჩანს, რომ ჩვენს მუშაობაში იყო დარღვევები. ასეთი დოკუმენტი, უბრალოდ, არ არსებობს.

დავუშვათ, მას პოვნა ასეთი დოკუმენტი. რა შედეგი იქნება ამის გარკვევა სრულიად სხვა დავილზე შეიძლება.

— თუ თბილისის „დინამოში“ უარი თქვა ჩემიონატში მონაწილეობაზე, რას გამოიწვევს ეს?

— ჩვენ იძულებული ვავსლებთ, ჩვენი წესების შესაბამისად, განვიხილოთ მათი საკითხი. საერთოდ, სასამართლოში გადაწყდება, უნდა ვიცოდეთ ოპონენტის მოქმედების მოტივი, უნდა გავიყენოთ ოფიციალური დასაბუთებას. თუ რატომ აპირებენ ჩემპიონატთან გამოხილვას ამის შესაბამისად, საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია ჩემპიონატის დებულებიდან გამომდინარე მიიღებს გადაწყვეტილებას ამ გუნდთან დაკავშირებით.

— ვთქვით, „დინამო“ დებულების მიხედვით მთავარია საქართველოს ჩემპიონატის გათამაშებიდან არის თუ არა სამომავლოდ ჩემპიონატის ჩაშლისა?

— არავითარ შემთხვევაში, ჩემპიონატი არამც და არამც არ ჩაშლება ჩვენი სურვილი სულაც არ არის „დინამოს“ დახჯა ყველა ღირსეულობის კლუბის ხელმძღვანელობისათვის საერთო ენის მოსაძებნად. მაგრამ „დინამოს“ კლუბის წარმომადგენლის ვაჟა ვვანას მიმართ სანქციებს გამოვიყენებთ. რა მიზეზით? ცნობილი ლიტველი კალათბურთელი მარჩულინის NBA-ს ერთ-ერთ გუნდში თამაშისას ერთხელ თამაშის წაგების შემდეგ ამ გუნდის მწვრთნელმა განაცხადა რადგანაც მსაჯს რუსები არ უყვარდა (ყოფილ საბჭოელებს ყველას რუსებს ეძახიან), ამიტომ მოწინააღმდეგე გუნდს მიუმხრო, რამაც შედეგზე იმოქმედა. კლუბის წარმომადგენლის ამ განცხადებამ NBA-ს ხელმძღვანელობის მკაცრი რეაქცია გამოიწვია. მათ ფულად ჯარიმა დაადეს მწვრთნელსა და კლუბს. ჩვენთანაც ანალოგიური ვითარება იყო, და სასჯელიც, ალბათ, ანალოგიური იქნება. რაც შეეხება უფასო სანქციებს, სოფ-ს წარდგინების გარეშე გუნდებს ვერც დაუმჯერა და ვერც მოხსნის უფასო შეჯიბრებებიდან. თვითონ გუნდს კი არა აქვს უფლება, რომ განცხადებით მიმართოს უფასო. მაგრამ, ვიმედოვნებ, დღეს ყველამ ქართული ფეხბურთის ბედი და კონფერენციით საქმე გავუჭვდებ. ჩვენი სურვილია, ყველა საკითხი გავაშუქოთ. ყველა საკითხზე შეიძლება მოვამარაგოთ.

— ერთ-ერთი ბრალდება ისიც არის, რომ ეროვნული ჩემპიონატის საპრიზო აღვილებზე გასულ გუნდებს, თუ ისინი მიზეზთა გამო ვერ მიიღებენ მონაწილეობას უფასო ეგიდით გამართულ ტურნირებში, უფადაზნ ერიცხებათ გარკვეული კომპენსაცია.

— არა არავითარ შემთხვევაში. მე ხელთა მაქვს უფასო 1992-1993 წლების მოხსენება საფინანსო მდგომარეობის შესახებ, რომელშიც ნანუკიძე, თუ რა თანხა მიიღეს ქვეყნის ფედერაციებმა და საკლუბო გუნდებმა. ამ მოხსენებიდან ნათლად ჩანს, რომ ფეხბურთის ფედერაციამ მიიღო კომპენსაცია, ხოლო საქართველოს საკლუბო გუნდებს კომპენსაცია არ ეკუთვნოდათ.

ესაუბრა

მერაბ მაგულაშვილი

მოუზადგებულმა მასალამ, ვფიქრობთ, ვერ დააბნეოვინდა გულშემატკივრთა ინტერესი. კონფლიქტი პარტულ ფეხბურთში ავლავ ბრძოლა და თუ იგი დღესვე არ გადაწყდება, შედეგად ისევ ჩვენ დავზარალებებით. გავუთქამული საპირისპიროსა და ფლავი სპირიტა.